

JÁSZBERÉNY VÁROSI ÖNKORMÁNYZAT KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

ELŐTERJESZTÉSEK FEDŐLAPJA

Az előterjesztés címe, tárgya:	Előterjesztés Jászberény Város Közművelődési Konceptiójának elfogadására
Az előterjesztő megnevezése:	Dr. Szabó Tamás polgármester
Az előterjesztés Képviselő-testület általi tárgyalásának időpontja:	2017. július 12.
Mellékletek száma:	1 db
Mellékletek megnevezése:	Jászberény Város Közművelődési Konceptiója
Feladatot jelent:	Szűcs Gábor kulturális tanácsadó
Véleményező bizottság:	Humán Erőforrás Bizottság
Egyéb véleményező szerv:	-
Előkészítésben részt vevő kabinettitkár neve, aláírása:	Dr. Birinyi Alexandra, Hajagos-Bali Ildikó
A törvényességi ellenőrzésre való leadás időpontja:	2017. július 29.
Törvényességi ellenőrzést végző neve, aláírása:	Ballagó Bernadett, Kovács Szilvia
Az előterjesztés nyílt/zárt ülésen tárgyalandó:	Nyílt ülésen tárgyalandó
A zárt ülés elrendelésének indoka:	-
Az ügyirat iktatószáma:	PH/127-40/2017.
Előkészítésben résztvevők:	Szűcs Gábor, Bobák Nóra

Jászberény Város Polgármestere

Előterjesztés

Jászberény Város Közművelődési Konceptiójának elfogadására

Tisztelt Képviselő-testület!

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 73.§ (1) és (2) bekezdése értelmében „A közművelődéshez való jog gyakorlása közérdek, a közművelődési tevékenységek támogatása közcél. A közművelődés feltételeinek biztosítása alapvetően az állam és a helyi önkormányzatok feladata.” Ezzel összhangban a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13.§ (1) bekezdés 7. pontja kimondja, hogy a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladat a kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása.

A jogszabályi előírásokon jelentősen túlmutat az a tény, hogy Jászberény Városi Önkormányzat a kultúrát, a lakosság életminőségét, életesélyeit, meghatározó tényezőjének tekinti. Fontosnak tartja, hogy a kulturális élet lépést tartson a város fejlődésével, mely nem csupán a hagyományok ápolását, a meglévő programok megőrzését jelenti, hanem adott esetben a változó lakossági igényeknek való megfelelés szem előtt tartását is.

Ennek érdekében 2016 márciusában Szűcs Gábor kulturális tanácsadó megbízásával „útjára indult” Jászberény Város Közművelődési Konceptiójának kidolgozása Somogyi Béla külsős szakember irányításával, melyben közvetítői feladatokat a kulturális tanácsadó látta el. A kulturális koncepció kialakításával megbízott Somogyi Béla úr, 2016 júniusától nem tudta a továbbiakban vállalni a felkérést, melyből eredően 2016 októberétől Szigetvári József úr lett felkérve a koncepció végleges kialakítására.

A Konceptió kidolgozási folyamatának kezdetétől a 2016. április 5. napján tartott Kulturális Fórum tekinthető, mely folyamatba bevonásra kerültek a kultúra-, oktatás területét képviselő szakemberek mellett a kultúra területén érintett szereplők, vezetők, önkormányzati képviselők.

A Konceptió alkotás folyamatának zárásaként 2017. június 20. napján tartott lakossági fórumon bemutatásra és megvitatásra került a szakmai anyag, melynek társadalmazása a fórum keretében kvázi megvalósult. A lakossági fórumon elhangzottak alapján került a Konceptió anyaga lezárásra, s jelen előterjesztés mellékleteként a Tisztelt Képviselő-testület felé előterjesztésre.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy a mellékletet képező Jászberény Város Közművelődési Konceptióját – egyszerű többséggel - elfogadni szíveskedjen!

***Jászberény Városi Önkormányzat Képviselő-testületének
.../2017. (VII. 12.) határozata
Jászberény Város Közművelődési Konceptiójának elfogadásáról***

A Jászberény Város Önkormányzatának Képviselő-testülete Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. 13.§ (1) bekezdése 7. pontjában foglalt feladatkörében eljárva, a határozat mellékletét képező Jászberény Város Közművelődési Konceptióját jóváhagyja.

Határidő: azonnal
Felelős: Dr. Szabó Tamás polgármester
Szűcs Gábor, kulturális tanácsadó

Erről értesül:

1. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal – Szolnok
2. PH Humán és Önkormányzati Igazgatási Iroda – helyben,
3. Szűcs Gábor kulturális tanácsadó – helyben,
4. Humán Erőforrás Bizottság tagjai
5. Képviselő-testület valamennyi tagja
6. Irattár

Jászberény, 2017. június 28.

***Dr. Szabó Tamás s.k.
polgármester***

Jászberény Város Közművelődési konceptiója 2017-2022

**készítette:
Szigetvári József**

Tartalomjegyzék

Előszó	2
1. Bevezetés	4
2. Közművelődés Jászberényben.....	6
3. A közművelődési koncepció célja	6
4. A közművelődés jogszabályi háttere	8
5. Kötelezően ellátandó közművelődési feladatok.....	9
6. A közművelődési koncepció felülvizsgálatát és aktualizálását, újragondolását az alábbi tényezők teszik szükségessé:	9
7. Helyzetelemzés.....	9
8. Kommunikáció, marketing kommunikáció.....	12
9. További megállapítások.....	14
10. Jászberény Város közművelődési intézményrendszere	16
11. Rendezvényszervezők Jászberényben	26
12. Jász identitás.....	29
13. Helyi médiumok:	30
14. Civilek a közművelődésben, kultúrában	33
15. Közművelődési Tanács	36
16. Közművelődési Konzorcium.....	36
17. Testvérvárosi kapcsolatok:.....	38
18. A város kiemelkedő kulturális rendezvényei, eseményei	41
20. Finanszírozás	44
21. Rövid közép és hosszú távú stratégia hiánya	45
22. Minőségbiztosítás a közművelődésben.....	45
23. Közművelődési tevékenységek –definíciók és indikátorok	48
24. Jövőkép, fejlesztési célok:.....	51
Felhasznált irodalom:	58

Előszó

Igen nagy megtiszteltetés számomra, hogy elkészíthettem ezt a dolgozatot. Tisztában vagyok vele, hogy egy másik település „belügyeibe” külsőként beleszólni egyrészt óriási kihívás és feladat, másrészt nagyon hálátlan dolog. Hálátlan, mert az ott élők nem biztos, hogy szívesen fogadják, ha egy idegen megmondja, amit már ők is megmondtak, vagy rámutat arra, amire nem kellene, esetleg olyan dolgokat javasol, amely vagy már elhangzott korábban, vagy soha nem hangzott el, de senkinek sem tetszik, vagy megosztja a véleményeket.

Némi veszélyt jelent a „csodavárás”: ilyenkor a település arra számít, hogy egy kész receptet, egy konkrét cselekvési tervet kap, amit „csak” végre kell hajtani, és amely garantálja a sikert. Ez a legnagyobb tévedés megítélésem szerint: A koncepció soha nem recept. A koncepció tapasztalatok összegzése, amely bizonyos konzekvenciákat tartalmaz, javaslatokat nevesíthet, de soha nem recept jelleggel. A siker részben függ a koncepciótól, ám sokkal nagyobb részben a településen, az összefogásban, a párbeszédben, a konszenzusban rejlik.

Magam, mint egy kulturális központ igazgatója, éppen elégszer éltem át hasonló helyzeteket, ahhoz, hogy tudjam, ismerjem a helyzet fonákságait.

Éppen ezért fontosnak tartom, hogy semmi olyan szándék nincs bennem, hogy „okoskodjak” vagy „megmondjam a tuttit”, hiszen a helybéliek tudását, tapasztalatát, helyismeretét maximálisan tisztelni kell. **Feladatom egyetlen egy lehet: a külső ember szemével, szemléletével megfigyelni, megvizsgálni a helyzetet, és ebből fakadóan észrevételeket tenni, olyan észrevételeket, javaslatokat, amelyeket belülről, a megszokott szemmel, talán nem is lehetne realizálni.** A tipikus eset, amikor százan néznek meg egy dokumentumot, de mégsem veszik benne észre a hibát, de az a személy, aki először pillant rá, azonnal kiszúrja.

Tapasztalatom szerint ilyen ügyekben gyakori a csoportos problémamegoldás tipikus esete, amikor hiába hangzik el a legcélszerűbb megoldás, a legkézenfekvőbb ötlet, a döntéshozatalban résztvevők orientáisan ellenséges vagy nem baráti viszonya miatt a legjobb javaslat is elvész, mert nem a javaslat a lényeg, hanem az, hogy azt ki javasolja.

Ilyenkor sok esetben megoldás a külső személy, mert képes objektív és tárgyilagos lenni. Úgy vélem, én maximum az a külső szemlélő lehetek, aki kizárólag szakmai szempontok alapján vizsgálja meg a helyzetet, és teszi meg javaslatait.

A feladathoz a következő tapasztalatokkal rendelkezem:

- a százhalombattai Barátság Kulturális Központ, valamint az intézményhez tartozó Szekeres József Konferencia és Rendezvényközpont igazgatója
- a Városi Kulturális Konzorcium alapító elnöke
- a Százhalombattai Civil Tanács alapító elnöke

- a Magyarok Öröksége Alapítvány / a város legnagyobb kulturális, népművészettel – elsősorban néptáncal- foglalkozó civil szervezetének/ alapítója és kurátora
- a Summerfest Nemzetközi Folklórfesztivál, (Európa egyik legnagyobb néptánc fesztiválja, minden évben 20 ország közel 900 fellépő, 12 napon át) igazgatója
- a Pesovár Ferenc Néptánc Suli Alapfokú Művészeti Iskola alapítója, igazgatója
- a Magyar Fesztivál Szövetség elnökségi tagja
- az Örökség Gyermek Népművészeti Egyesület alelnöke
- a Nemzeti Kulturális Alap Kiemelt Kulturális Események Kollégiumának kurátora
- a Folklórfesztiválok Magyarországi Szövetsége alelnöke, egyben a CIOFF a 85 országot tagként jegyző népművészeti, UNESCO társult tag világszövetség magyar nemzeti képviselője
- a Magyar Teatrumi Társaság tagja vagyok.

2016. október óta, számos alkalommal jártam Jászberényben, és igyekeztem, hogy a lehető legszélesebb körben beszélgessek az ágazat képviselőivel, beleértve az intézményeket, civileket, megismerve a település életét, szerkezetét, az itt folyó munkát.

Az interjúk során körvonalazódott egy izgalmas kulturális élet, amely sokszereplős, változatos, feltétlenül jó szándékú, és igényességre törekvő. Néhány helyen túlkínálat, máshol pont ez ellenkezője: hiány vagy éppen rés található.

Meggyőződésem azonban, hogy a helyi identitás országosan példaértékű, amelyre bőven lehet alapozni. A hiányosságokat, módosítási javaslatokat természetesen igyekszem a legjobb tudásom alapján megtenni.

A koncepció kötött szerkezetű mű, így számos olyan tartalmi elemmel rendelkezik, amely a helybeliek számára magától értetődő, ismert információ.

Az előkészítés során a következő személyekkel beszélgettem:

Antics István, a Lehel Vezér Gimnázium igazgatója

Balogh Béla önkormányzati képviselő, Pénzügyi és Költségvetési Bizottság elnöke

néhai Bedőné Bakki Katalin, a Palotásy Vegyeskar karnagya

Hortiné dr. Bathó Edit, a Jász Múzeum igazgatója

Csilik György, a Déryné Vegyeskar elnöke

Dudás Dóra, a Folklór Kulturális Közalapítvány PR – marketing munkatársa

Gál-Dobos Bea, Jászkerület Kulturális és Művelődési Közhasznú Nonprofit Kft. művelődésszervező

Dr. Gedei József, önkormányzati képviselő, egykori polgármester

Góg Zoltán, a Hamza gyűjtemény korábbi vezetője

Hajnal-Nagy Gábor, Jászberény Város alpolgármestere

Nagy Istvánné, nyugdíjasklub vezető

Nagy András önkormányzati képviselő, Humán Erőforrás Bizottság elnöke

Sebőkné Németh Katalin, a Palotásy kórus titkára

Dr. Szabó Tamás, Jászberény Város polgármestere

Szatmári Antalné, Jászberény Város alpolgármestere

Szűcs Gábor, Jászság Népi Együttes művészeti vezetője

Tamás Zoltán önkormányzati képviselő, Városfejlesztési Bizottság elnöke, Klapka György Szakközép- és Szakiskola, Általános Iskola és Speciális Szakiskola igazgatója

Thormanné Husznay Mária, a Cantate Nobis Énekegyüttes karnagya

Tóth József ügyvezető, JÁSZKERÜLET Kulturális és Művelődési Közhasznú Nonprofit Kft.

Dr. Varró Bernadett, mb. dékán Eszterházy Károly Egyetem Jászberényi Campus

Dr. Várszegi Tibor, Új Színházért Alapítvány

Ezúton szeretném megköszönni beszélgetőtársaim figyelmét, idejét, az észrevételeket, a hasznos és nagyon tartalmas időt, a nyitottságot, a kedvességet, amellyel kivétel nélkül megtiszteltek, és segítettek munkámat.

Felemelő és felejthetetlen élmény volt minden beszélgetés, amelyben rendkívül érdekes, értékes és elkötelezett emberekkel ismerkedtem meg.

Külön szeretném megköszönni Szűcs Gábor munkáját, és türelmét, aki a számomra felbecsülhetetlen segítséget nyújtott: fáradhatatlanul, időről időre szervezte a beszélgetéseket, amelyeket ha a sors úgy hozta, a váratlan változás miatt előlről kezdett.

A koncepció elkészítésekor törekedtem arra, hogy az ágazat fogalomrendszerét, működési elveit és alapvetéseit, a működési, működtetési sajátosságokat, a rendszer elméletet és a környezetet értelmezsem, és bemutassam, megkönnyítve ezzel a tájékozódást, valamint a célok a prioritások a stratégia megfogalmazását, és meghatározását.

1. Bevezetés

Vagy egy nagy mű, – vagy egy nagy szenvedély.

Vagy égő nyár, – vagy gyémántfényű tél.

Vagy az Úristen, – vagy az emberek.

Vagy a kolostor, – vagy fészek-meleg.

Vagy a csúcsok nagy, edző hidege,

Vagy egy asszony simogató keze.

Vagy fent, vagy lent, élön, halálra-váltan,

Jaj, csak ne felemásan, felemásan!

(Reményik Sándor: Vagy-vagy)

A közművelődés fogalma

Az aktív közösségi művelődést és a kulturális javak, szolgáltatások közvetítését végzi. Az egyének és közösségek művelődési aktivitását felkeltő, segítő feltétel és tevékenységrendszer, amely lehetőséget nyújt az önművelésre, a civil önszerveződésre, a közösségi művelődésre, az egész életen át tartó és az élet minden dimenziójára kiterjedő művelődésre. Ön- és társadalomfejlesztő tevékenységrendszer, amelyben a művelődésszervezés, felnőttoktatás, kultúrákövetítés végső célja és tartalma az életminőség javítása és a humánerőforrás fejlesztése.

A múltban és a jelenben létrehozott művelődési értékek a lakosság tömegeinek birtokába kerülnek, az életmód szerves részévé válnak; az elsajátítási folyamat alapvetően aktív, alkotó és közösségi tartalmú. A települési önkormányzat a helyi társadalom művelődési érdekeinek és kulturális szükségleteinek figyelembevételével a helyi lehetőségek, sajátosságok alapján rendeletben határozza meg a közművelődési feladatokat és annak ellátói körét.

A feladatellátás finanszírozásához a település lakosságszáma alapján számított állami támogatást, illetve a települési önkormányzat helyi adóbevételeit használhatja fel, a résztvevők befizetései, illetve pályázati finanszírozás elnyerése mellett. A feladatellátást a közművelődési statisztikai adatszolgáltatás teszi mérhetővé, a közművelődési szakfelügyelet ellenőrzi a törvényi kötelezettségek (állami normatíva felhasználása, foglalkoztatottak képzési követelményeinek betartását, a pályázati források jogszerű és hatékony felhasználását) betartását, a közművelődés minőségirányítási rendszere auditálja a feladatellátás minőségét, a területi közművelődési szakmai szolgáltató szervezetek (Nemzeti Művelődési Intézet, Budapesti Művelődési Központ) támogatják a feladatellátás szakmai tartalmát.

A közművelődés feladatrendszere

Az ismeretszerző, az amatőr alkotó, művelődő közösségek tevékenységének támogatása. Az iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok, életminőséget és életesélyt javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek, népfőiskolák megteremtése.

A település környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárása, megismertetése, a helyi művelődési szokások gondozása, gazdagítása. A helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének, érdekérvényesítésének segítése.

A szabadidő kulturális célú eltöltéséhez a feltételek biztosítása. Az egyetemes, a nemzeti, a nemzetiségi és más kisebbségi kultúra értékeinek megismertetése, a megértés, a befogadás elősegítése, az ünnepek kultúrájának gondozása. A különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítésének és fenntartásának segítése.

2. Közművelődés Jászberényben

Jászberény Város minden polgárának és közösségének joga, hogy igénybe vegye az önkormányzati fenntartású közművelődési intézmények szolgáltatásait, a közoktatási megállapodásokban szereplő ellátásokat, hogy műveltségét, készségeit gyarapítsa, közösségi, művelődési jogait érvényesítse.

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL törvény biztosítja a közművelődés intézmény- és tevékenységrendszerének védelmét, lehetőséget ad arra, hogy civil szerveződések is feladatot vállaljanak a közművelődésben, szabályozza a közművelődés finanszírozási rendszerét.

Kimondja, hogy a közművelődés feltételeinek biztosítása alapvetően az állam és a helyi önkormányzatok feladata.

A törvény 77. §-a felhatalmazza a helyi önkormányzatokat arra, hogy a törvényben foglalt közművelődési célkitűzések megvalósítása érdekében a helyi lehetőségekre tekintettel rendeletet alkossanak közművelődési feladataik meghatározására.

A törvény 76. §-a megfogalmazza, hogy a helyi közművelődési tevékenység támogatása a települési önkormányzat kötelező feladata. A törvény értelmében a Jászberény Városi Önkormányzat alapvető közművelődési célja, hogy kulturális szolgáltatásokat biztosítson a város lakosságának. A közművelődést olyan értékhordozó közösségi tevékenységnek tekinti, amely a lakosság életminőségét, életesélyét javíthatja, ezért kiemelten támogatja az ezt segítő intézményeket és szervezeteket. Az önkormányzat célja, hogy a hagyományokat fenntartsa és fejlessze, a már kialakult kapcsolatokat erősítse, és újakat alakítson ki.

3. A közművelődési koncepció célja

A közművelődési koncepció elkészítésének célja az Önkormányzat közművelődés-feladat ellátási kereteinek megfogalmazása a hagyományok és az eddigi tevékenységek tapasztalatai alapján.

Figyelembe kell venni a helyi társadalom művelődési igényeit, egységes alapelvek szerint meghatározni a város által támogatott tevékenységek körét, azok ellátásának módját és feltételeit, kijelölni a prioritásokat, a szakmai és finanszírozási alapelveket, továbbá a jogszabályi kereteket.

Meg kell határozni a közművelődés szerepét Jászberény Város fejlődésével kapcsolatos önkormányzati elképzelésekben, az önkormányzat érdekeltségét, szerepvállalását és felelősségét e folyamatban.

Alapvető fontosságú meghatározni, hogy melyek az önkormányzat kötelezően ellátandó, és önként vállalt közművelődési feladatai.

A Jászberény Városi Önkormányzat a kultúrát, a lakosság életminőségét, életesélyeit, meghatározó tényezőjének tekinti.

Szükségesnek tartja, hogy a kulturális élet lépést tartson a város fejlődésével, mely nem csupán a hagyományok ápolását, a meglévő programszerkezet megőrzését jelenti, hanem a változó lakossági igényeknek való megfelelést is.

A közművelődési koncepcióban szükséges figyelembe venni a város kulturális hagyományait és a jelenlegi személyi, tárgyi és anyagi feltételrendszerét, valamint azt, hogy ezek a körülmények, beleértve az intézményi rendszert és a közművelődési színtereket, megfelelnek-e a mindennapos gyakorlatnak, a XXI. század elvárásának és kihívásainak, lefedik-e a lakossági igényeket minden tekintetben, és tartalmazznak-e rövid- közép és hosszú távon fejlesztési irányokat.

Az Önkormányzat célja, hogy a közművelődési koncepció a helyzetelemzésre, és a kulturális élet résztvevőinek véleményére építve alakítsa ki a város a közművelődési és kulturális életének irányát, fogalmazza meg a feladatellátás kereteit, alapelveit és jelölje ki a fejlesztések irányát, valamint az előrelépés lehetőségeit.

Összegezve: Jászberény Város közművelődési koncepciójának célja, hogy a helyi társadalom művelődési értékeinek és kulturális szükségleteinek figyelembevételével a hagyományok, lehetőségek és sajátosságok alapján meghatározza az önkormányzat által támogatandó közművelődési tevékenységek körét, azok ellátásának módját, feltételeit, finanszírozását, valamint a város közművelődési lehetőségeit igénybe vevők számát növelje.

Az önkormányzat a koncepcióban vállalt közművelődési feladatait elsősorban az általa fenntartott közművelődési és közgyűjteményi intézmények, illetve civil szervezetek tevékenységén keresztül látja el.

Külön prioritás a település identitása, a jász mibenlét fontossága, annak megtartása, átöröklése.

A város által fenntartott intézmények egyetlen vallás, világnézet vagy politikai irányzat mellett sem lehetnek elkötelezettek.

Az önkormányzat közművelődési megállapodás megkötésével segítheti a koncepcióban meghatározott közművelődési feladatok ellátását, amelyeket nem önkormányzati fenntartású intézmények, civil szervezetek, illetve magánszemélyek végeznek.

A helyi közművelődési feladatok ellátásában az önkormányzat elősegíti és igényli a civil közösségek, szervezetek, magánszemélyek, valamint a kulturális tevékenységet is végző gazdasági vállalkozások közreműködését.

Az önkormányzat és intézményei biztosítják, hogy a város polgárai a közművelődési lehetőségekről és tevékenységekről, szolgáltatásokról megfelelő tájékoztatást kapjanak.

Javaslat: A közművelődési koncepció célja- mint általános irányelv- az legyen, hogy 2017-2022-re meghatározza az Önkormányzat közművelődés-fejlesztési feladatait, annak ellátási kereteit, figyelembe véve a helyi társadalomban, gazdaságban és intézményi infrastruktúrában végbement változásokat, és a jászberényiek művelődési igényeit.

A városi hagyományokat, és a tradíciókat szem előtt tartva meghatározza a település azon kulturális erőforrásait, melyek közművelődési téren fejlődést jelenthetnek, és alapot adhatnak a város önálló arculatának megteremtéséhez. Továbbá célja legyen, hogy meghatározza a városban lévő, aktívan tevékenykedő civil szervezetek közművelődésben betöltött szerepét, kereteit.

4. A közművelődés jogszabályi háttere

Hazai jogszabályok:

- Magyarország Alaptörvénye
- a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény
- a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény
- az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény
- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény
- az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény
- az előadó-művészeti szervezetek támogatásáról és sajátos foglalkoztatási szabályairól szóló 2008. évi XCIX. törvény
- a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény
- a sportról szóló 2004. évi I. törvény
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény
- a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény
- a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény
- a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény
- a múzeumi letétről szóló 19/2015. (IV. 2.) EMMI rendelet
- a kulturális javak védetté nyilvánításának részletes szabályairól szóló 57/2013. (VIII. 7.) EMMI rendelet
- az előadó-művészeti államigazgatási szerv által végzett egyes közigazgatási hatósági eljárásokért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjról szóló 13/2012. (III. 6.) NEFMI rendelet
- az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet
- a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a testnevelés és sport területén történő végrehajtásáról szóló 325/2008. (XII. 29.) Korm. rendelet
- a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról a művészeti, a közművelődési és a közgyűjteményi területen foglalkoztatott közalkalmazottak jogviszonyával összefüggő egyes kérdések rendezésére irányuló 150/1992. (XI. 20.) Korm. rendelet

Helyi rendeletek:

- A Jászberény Városi Önkormányzat tárgyévi költségvetése
- a kulturális, közgyűjteményi és közművelődési feladatokról szóló 26/2011. (VIII. 15.) önkormányzati rendelet
- Jászberény Város Önkormányzatának vagyonáról és a vagyongazdálkodás szabályairól szóló 13/2012. (III. 19.) önkormányzati rendelet
- Jászberény Város Önkormányzata Képviselő-testületének szervezeti és működési szabályzatáról szóló 7/2013. (II. 14.) önkormányzati rendelet
- Jászberény Város Napjának megállapításáról és a Jászberény Város Önkormányzatának Képviselő-testülete által alapított kitüntetések adományozásáról szóló 19/2012. (IV. 12.) önkormányzati rendelet

5. Kötelezően ellátandó közművelődési feladatok

Az 1997. évi CXL törvény 76.§-a az önkormányzatok számára a következő kötelezően ellátandó közművelődési feladatokat írja elő:

- az iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok, életminőséget és életesélyt javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek, népfőiskolák megteremtése
- a település környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárása, megismertetése, a helyi művelődési szokások gondozása, gazdagítása
- az egyetemes, a nemzeti, a nemzetiségi, más kisebbségi kultúra értékeinek megismertetése, a megértés, a befogadás elősegítése, az ünnepek kultúrájának gondozása
- az ismeretszerző, az amatőr alkotó, művelődő közösségek tevékenységének támogatása
- a helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének, érdekérvényesítésének segítése
- a különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítésének és fenntartásának segítése
- a szabadidő kulturális célú eltöltéséhez a feltételek biztosítása
- egyéb művelődést segítő lehetőségek biztosítása

6. A közművelődési koncepció felülvizsgálatát és aktualizálását, újragondolását az alábbi tényezők teszik szükségessé:

- az eltelt években a város gazdasági, társadalmi és szociális helyzetében végbement változások: népességszám, életkor szerinti összetétel, a fiatalok elvándorlása, az elöregedés,
- a közművelődés színtereiben történt változások, átrendeződések, a színterek alkalmasságának vizsgálata,
- helyi szinten a kulturális kereslet és kínálat változása, a közművelődésben részt vevők igényeinek, elvárásainak változása,
- az ifjúság kulturális igényeiben, művelődési szokásaiban, életvitelében végbement változások: Az X és Y generációk problematikája, a digitális bevándorló és bennszülött szindróma, a digitális világ negatív hatásai, a tudatmódosító szerek a függőségek okozta veszélyek,
- a közművelődés intézményi infrastruktúra helyzete, fejlesztési tervei,
- a technológiai forradalom, a kommunikációs eszközök változása, a közösségi kommunikáció változása,
- a jogszabályi környezet változásai.

7. Helyzetelemzés

A helyzetelemzésben felsorolt tények és megállapítások alapozzák meg a későbbiekben felvázolandó feladatokat.

A lakosság száma: 26300 fő

Az általános iskolások és középiskolások száma indokolná egy ifjúsági intézmény működtetését, illetve egy ifjúsági referens feladatkör kialakítását.

A mai kor tendenciáit figyelembe véve ez a legveszélyeztetettebb korosztály, fokozott figyelmet igényel szabadidős igényeik kielégítése, könyvtári, szórakozási, sport-szabadidős tevékenységük lehetőségeinek megteremtése. A prevenció szerepe ebben a korosztályban nagyon fontos. Elengedhetetlen, hogy a tanuló, a felnőtt életbe kilépő fiatal pozitív mintákat láthasson, s szabad idejét tartalmas módon tölthesse el, védekezni tudjon az életesélyeit gyengítő, perspektívát nem mutató káros hatások ellen.

A munkaképes lakosság (a középkorosztály 20-59 évesek) aránya a legmagasabb, ők a legnehezebben „megfoghatók” a közművelődés számára, mert a leginkább értékközpontúak. A munka és amennyiben nem Jászberényben dolgoznak az utazás lekötí minden időjüket, elsősorban azokat a programokat veszik igénybe, ami „megéri, ami hasznos” számukra.

Megkönnyíti, és egyben megnehezíti a város kulturális életében dolgozók feladatát, hogy Budapest nincs közel, valamint az, hogy a következő nagyváros Szolnok.

A főváros- bár térben és időben nincs annyira közel, tömegközlekedéssel megközelíteni nem olyan egyszerű - de amennyiben igény kielégítéséről van szó, közelivé válhat. Az a jászberényi lakos, akinek igényeit nem sikerül helyben kielégíteni Budapestre (vagy Szolnokra) utazik, hogy a vágyott minőséget megkaphassa.

E jelzett korosztály az a korosztály, akik szívesebben vesznek (vennének) részt felnőttképzési programokban. A szórakoztató, rekreációs tevékenységekből, ha lehetne, csak a magas színvonalúakat választanák, másrészt gyermekeiknek keresik, és biztosítják az iskolán kívüli művelődés lehetőségeit. Ennek némileg ellentmond, vagy a folyamatot nem segíti a kulturális és közművelődési színterek kényszerhelyzete, az infrastruktúra részleges (a teljességtől messze lévő) hiánya.

Jelentős, a nyugdíjas korú népesség aránya, és ez a szám valószínűleg növekedni fog. Mindenképpen számítani kell érdeklődésükre a kulturális kínálat kialakításában. A nyugdíjas lét, az idős kor, nem jelent feltétlenül szegénységet és igénytelenséget, sőt az élethosszig tartó tanulás (Life Long Learning) egyre elterjedtebb ennek a korosztálynak a körében (számítógépes tanfolyamok). A nyugdíjas korosztály nagyon aktív és színes klubéletet tart fenn.

A város lakossága megszokta más környező településekhez képest a szolgáltatások területén a magasabb színvonalat, így Jászberénynek fel kell készülnie arra, hogy a munkaképes korból kilépők nem fognak meglegedni átlagos színvonalú kulturális szolgáltatásokkal.

Az egyetemisták amennyiben más és jobb kulturális lehetőséget kínáló városban tanulnak nem fognak hazatérni szülővárosukba. **Ez a lehetőség nem a jövő víziója, ez már tapasztalható, látható és mérhető.**

A felmerülő és elvárt igény egyszerre jelenti az intézményhálózat műszaki-technikai színvonalát, és a vásárolt szolgáltatások minőségét is.

A lakosság kulturális igénye – megfelelő közművelődési tevékenység mellett lépést tart más szolgáltatások színvonalával, **ezért az intézményrendszer épített környezetének, felszereltségének és szolgáltatásainak is fejlődnie, a folyamatosan változó igényekhez alkalmazkodnia kell.**

Különösen a fiatal felnőtt korosztály igényeit nem elégíti ki kellően a jelenlegi kínálat, ugyanakkor az idősebb korosztály is ezt jelezte az interjúk során.

A közművelődési és kulturális célokat szolgáló, illetve az ilyen feladatokat ellátó intézmények jórészt korszerűtlen, nem a jelenlegi elvárásoknak, igényeknek megfelelő épületekben, terekben tevékenykednek. Ez messze nem jelenti azt, hogy a kérdéssel a városban nem foglalkoztak-foglalkoznak kellően. Jól látszik, mérhető, érezhető az odafigyelés, és a szándék, a törekvés a folyamatos jobbításra. Az objektív körülmények, a terek széttagoltsága komoly akadályt jelent a tökéletes, vagy az ahhoz közelítő megoldásban.

Jászberényben a kulturális intézményrendszer (gyakorlatilag töredékekből álló, összefüggéstelen, egymással nem kapcsolatban lévő színterek, és közreműködők) fejletlensége, korszerűtlensége, ebből fakadóan a szolgáltatásainak színvonala elmarad a megfogalmazott és a látens igényektől.

Sajnálatos, hogy **NINCS a városnak kulturális központja**, ugyanis érezhető, és mérhető, hogy egy ilyen épület nincs köztudatban. A jászberényiek ahhoz vannak szokva, hogy a kulturális események, rendezvények különböző, többé-kevésbé megfelelő terekben kerülnek megrendezésre.

Ha egy adott terem az egyik nap mozi, ahova a pattogatott kukorica és a kabát bevihető, az másnap nem tud színházként üzemelni, mert a közönség másnap is be akarja vinni a kukoricát és a kabátot, ha előző nap is meglehet.

Nem alakult ki a kulturális központ világképe, „tere” ahol az alkotó művészek, a művészeti csoportok együttesek, közösségek, a közönség ugyanazon a helyen éli mindennapjait, és szocializálódik.

A városban működő énekkarok külön- külön leginkább szakmaiatlan termekben próbálnak, holott elegendő lenne egy jól felszerelt terem a kulturális központban, ami jól felszerelt ahhoz, hogy egy költségből hat énekkar működhessen sokkal jobb körülmények között.

A kulturális központ – mint épület – a Life Long Learning – az egész életen átívelő épület záloga: hiszen ide kisgyermekként először valamilyen tanfolyamra jár mindenki, később iskolásként az iskolai és ifjúsági színházak látogatója lesz, akár az iskolai ünnepek résztvevője, felnőtt korában a színházbérlet miatt színház és koncert miatt jár ide.

Szülőként elkezdi idejáratni a gyermekét, majd nyugdíjasként valamely klub tagjaként, de még mindig a kulturális központ használója. Ez a körforgás Jászberényben jelenleg elképzelhetetlen.

A kulturális központ kérdése olyan a városban, mintha az egyetlen, bal karral rendelkező embertől (aki így született, erre a helyzetre rendezte be az egész életét, neki ez a természetes) azt kérdeznénk, szerinte mire a jó a jobb kar. Fogalma nem lenne.

A jászberényieknek nincs tapasztalata arról, milyen lenne egy kulturális központ, amelynek 400 fős színházterme „igazi” színházterem, amelynek színpadján elfér akár 50-60 szereplő, amelynek van zenekari árka, amely képes befogadni zenés nagyszínházat, mert rendelkezik elegendő öltözővel, megfelelő méretű színpaddal. Amely épp ezért képes lenne idehozni a legjelesebb fővárosi kőszínházakat, nem csak a felnőtt, de az ifjúsági és gyermek korosztály számára is.

Milyen szép és méltóságos lenne, ha a Jászság Népi Együttes karácsonyi vagy évfordulós előadása nem egy tornateremben, hanem „a színházteremben” lenne. Milyen lélekemelő és közösségerősítő lenne, ha a nemzeti ünnepeken a színházteremben ünnepelhetne az egész város, vagy a térség.

Milyen praktikus és célszerű, mennyivel jobb lenne, ha egy központi épületben működnének a városi amatőr művészeti közösségek, alkotók, ha minden délután több százan mennének a Jász Házba, vagy a Jászok Házába művelődni, fejlődni.

Milyen fantasztikus közösségi és művészeti élmény lenne, ha esténként vagy négyszázan öltöznének ünneplőbe, mert színházba mennek, itt Jászberényben, megnézni egy musicalt, egy zenés darabot, vagy az Experidancet, a Szegedi Kortárs Balettet, a Budapesti Operett Színház operett előadását.

A város jelentős energiákat mozgósít, lehetőségeihez képest figyelemre méltó és példaértékű nagyságrendű támogatást biztosít, de az eredmény így sem teljes.

A közművelődési színterekben jelentős a helyhiány, és zsúfoltság és ez nem mutat javuló tendenciát. A városban folyó kulturális tevékenység már rég kinőtte a rendelkezésére álló infrastrukturális kereteket, amelyek egyébként még a szokásos, már-már sztereotíp infrastrukturális alap elvárásokat sem fedli le.

Jászberényben nincs a szó klasszikus értelmében vett **kulturális központ**, megfelelő nézőtérrel, korszerű, a színházi igényt kielégítő színpaddal (méret, technika, backstage, öltözők, stb) közösségi helyekkel, próbatermekkel, alkotó műhelyekkel, ennek következtében nem tud tovább fejlődni a kulturális kínálat a közművelődési intézményekben. Ez a jelenben is érezhető, bizonyos helyeken tapasztalható színvonalbeli hiányosságokat jelenti, illetve ez esetenként a meglévő színvonal romlásához is vezetett.

A közművelődés és a kultúra gyakran önmagához nem méltó, kényszer kialakítású helyekre kényszerül, amelyek úgy, ahogy megfelelnek az adott eseménynek, de sem a közösségfejlesztés szakmai szempontjából sem a minőségfejlesztés, a nevelés, az ízlésformálás szempontjából nem tekinthetők relevánsnak.

Mindezen tényezők egyik kismértékben fellelhető oka, hogy a városban az önkormányzati támogatásoktól megerősödött civil társadalom is helyet követel magának és programjainak, az amúgy is túlszűfolt, szinte átláthatatlan, és már-már nyomon követhetetlen intézményrendszerben, amelyhez egy dolog nem párosul: a megfelelő épület, környezet és infrastruktúra, Ahogy az épületek szétagoltak, úgy a közművelődésben részt vevők is azok, sőt maga a közönség is az. Ennek az egyenes ágú következménye, hogy sem felmenőrendszer, sem rövid közép és hosszú távú prioritás, célrendszer jelenleg nem nagyon látható.

8. Kommunikáció, marketing kommunikáció

Egy elérhető felmérés (KSH) szerint a város lakossága az országos átlaghoz képest némileg alacsonyabban ellátott az infokommunikációs eszközöket tekintve. Viszonylag alacsony a számítógépet és az internetet használók aránya a felnőtt 40-55 éves korosztályban, vagyis bár

a háztartások többségében megtalálható a számítógép, de felhasználói szinten nem használja azt a család minden tagja.

Az elmúlt években megrendezett programok egyik visszatérő kritikája, hogy a város lakosságához nehezen, vagy egyáltalán nem jutnak el a rendezvényekről szóló információk, a hagyományos kommunikációs csatornákon (plakát, szórólap, molinó).

Egy-egy rendezvény, vagy átfogó időszak, például tavasz, nyár, ősz, tél 3 hónapos ciklusok kommunikációját komplexen kellene kezelni. A városban járva, számtalan helyen láttam már réges-régen lejárt plakátot, akár bolti kirakatban is. Ez nem vet jó fényt a szervezőkre.

A Jászkerület weboldalán (www.jaszkerulet.hu) egyetlen programajánló sem található, ezen az oldalon nem lehet megtudni, milyen programok, események kerülnek megrendezésre. A város kulturális programjait hosszas kutatás után lehet megtalálni az interneten, mert bár létezik egy internetes oldal, (www.jaszberenyiprogramok.hu) ahonnan kapcsolódás van a Jászkerület oldaláról, de mégis szerencsésnek találnám, ha a Jászkerület oldalán is megtalálhatóak lennének az általuk szervezett programok. Ezzel szemben a Facebookon naprakész megjelenéssel, jó kommunikációval találkoztam. Az ügyvezető tájékoztatása alapján tudom, hogy létezik egy Hírlevél 3500 címmel.

Az interneten a Google használatával sem sikerült egységes programkínálattal találkozni, tehát a város és a térség lakói komoly kutatómunkát kell folytassanak, ha szeretnék megtudni a város kulturális programjait.

Céltudatosan szervezett közönségszervezést nem található. Nagy kérdés, hogy az értékesítésben közösen vesznek-e részt az érintett szervezetek.

Van-e kapcsolat a média és a kultúrát értékesítők között, van – e érdekmentén szövetkezés. Nagy kérdés, hogy milyen módon vesz részt a helyi média a kulturális szervezetek promóciójában?

A kommunikációs hiányosság miatt a többszereplős modell szinte átláthatatlan a lakosság számára. Az utcákon elhelyezett plakátokat megfigyelve nincs egységes arculat, minden szereplő kiteszi a plakátjait, ami nem hogy vonzó, sokkal inkább átláthatatlan és zsúfolt képet mutat.

Az interjúk során a beszélgetőtársak elmondásából az derült ki, hogy színvonalas programok látogatottsága sokszor azért is alacsony, mert részben az információáramlás nem megfelelő, részben a helyszín, ahol van, nem vonzó.

Az infrastruktúra hiánya miatt a programok technikailag egysíkúak: a színpad méretének megfelelően egy-két szereplős, kis díszlettel, alig technikával darabok, mert nincs lehetőség nagy létszámú szereplőgárdára, élő zenekarra, nagy díszletre, jelmezre. Jászberény a kamaraszínházon szocializálódott, ha valaki igazi színházi élményhez szeretne jutni, annak Szolnokra, Budapestre kell mennie.

Néhány új kezdeményezés esetében rávilágítottak arra, hogy a közvetlen megkeresésekkel (közösségi oldalak, e-mailben szétküldött meghívók) sokkal inkább elérhető egy-egy program célközönsége.

9. További megállapítások

A jelenlegi helyzet egyik legfőbb jellemzője a többnyire koordinálatlan működés, az együttműködés hiánya. Minden kulturális szereplő önállóan igyekszik megvalósítani terveit, ez gyakran vezet egymásra szervezésre. Sem programszerkesztésben, sem lebonyolításban, sem az egységes propagandában nem mutatkozik meg a konzekvens, koordinált, egymásra épülő, és egymást segítő működés. Mindezt erősíti az esetenként érezhető rivalizáció is. Ez fellelhető az intézményi, és a civil szférában is. Az intézmények közötti világos munkamegosztás, kompetencia térkép, a szervezési szintek hiánya, hátráltatja a megújulást és a kulturális kínálat bővülését.

Az ifjúság szinte teljes mértékben kimarad a folyamatból. Igazából nincs gyermek és ifjúsági kulturális és közművelődési cél és feladatrendszer, melynek következtében nincs input és output megfogalmazás sem. (Input óvodáskor, amikor belép a rendszerbe, output középiskola elvégzése utáni időszak, mérhető attitűdrendszer, mérhető kulturális igényszint. A két végpont között nincs tudatosan szervezett cselekvési terv: melyik életkori szakaszban mivel kell megismerkednie a gyermeknek, és hogyan ahhoz, hogy kultúra barát fiatal felnőtt, majd felnőtt legyen belőle.

A közművelődési koncepció előkészítése során, a **SWOT mátrixból** az alábbi leghangsúlyosabbnak számító pontokat emelem ki, amelyek elengedhetetlenek a közművelődés fejlődése szempontjából, így az új koncepciónak is az alapját kell, hogy képezze.

Erősségek:

- A kulturális élet sokszínű (a lehetőségekhez képest magas az önkormányzati támogatás).
- Sok kultúrával, művészettel foglalkozó ember él itt.
- A jász identitás- lokálpatriotizmus.
- A város támogatja az új kulturális kezdeményezéseket.
- A civilek különböző módon, de jól bevonhatóak a rendezvényekbe.
- A város kisugárzása a térségbe a „Jászok fővárosa”.
- Széles skálájú többpólusú kulturális tevékenység.

Gyengeségek:

- Széttagolt a közművelődési színtér, nincs központi kulturális központ.
- Hiányoznak a fiatal, 6-14, 15-25 éves korosztályt megcélzó, és elérő valóban színvonalas programok.
- A kulturális élet résztvevői a kulturális központ hiánya miatt egymástól elzártan élnek. Nincs közös agora.
- Nem alakult ki a kulturális központ igénye, nem ismerik ennek lehetőségeit, van mozi, meg rendezvény ház, de senki sem tudja milyen egy komplex multifunkcionális kulturális központ.
- Az iskolás korosztály majdnem teljes inaktivitása, meg nem szólítása, az ifjúsági vertikális és horizontális alapú koncepciójának hiánya.

- Nincs rendszeres kommunikáció és aktív együttműködés a kulturális élet szereplői között.
- Az információ és a tájékoztatás hiányosságai miatt csak a lakosság kis részéhez jutnak el az információk.

Lehetőségek:

- Közművelődési terek egyszer s mindenkorra történő rendbetétele, bővítése, új közösségi terek létrehozása Épüljön végre Jász Kulturális Központ.
- Összehangolt és folyamatos együttműködés a közművelődési, kulturális élet szereplői között (önkormányzat, intézmények, civil szervezetek).
- Egységes kommunikáció a kulturális rendezvényekkel kapcsolatosan (Városi műsorfüzet), internet, közösségi oldalak (önkormányzat, intézmények, civil szervezetek).
- Együttműködés a kistérség intézményeivel, civil szervezeteivel, önkormányzataival.
- Civil közösségek szerepének felértékelődése.
- Új, nagyszabású programok szervezése a jászberényi kulturális élet szereplőinek minél szélesebb körének bevonásával.
- Jász Módszertani Központ, mint a Szellemi Kulturális Örökség záloga.
- Pályázatok.
- Kapcsolati tőke (gazdasági, politikai, „Jász” kapcsolati tőke).

Veszélyek:

- A helyi intézmények infrastrukturális, technikai színvonala, az elmaradt fejlesztések, a közművelődési és kulturális színterek hiánya, a valós megoldás helyett a részmegoldások miatt az igények csökkennek, a fiatalok elvándorolnak, megindul az elszlömösödés.
- A közművelődési, kulturális életben dolgozó intézmények, civil szervezetek nem rendelkeznek hosszú távú elképzelésekkel, így sokkal nehezebb fejlődniük.
- Ha a közművelődésben dolgozók motiválatlanok, mechanikusak, az elmaradó innováció miatt megunják, és elhagyják a pályát.
- Nincs együttműködés a szereplők között, gyakori az egymásra szervezés, a programütközés, érezhető a szereplők közötti rivalizálás.
- A fogyasztói társadalom kultúra értelmezése sérülékeny, és könnyen devalválható. (gagyizmus, celebizmus, bulibáró szindróma, mulatók műveltség)
- Pályázati lehetőségek elszalasztása.
- Kulturális fizetőképtelenség.

10. Jászberény Város közművelődési intézményrendszere

Közművelődési szervezet

Minden olyan jogi személyiséggel rendelkező, tehát bejegyzett szervezet, amely alapító okirata szerint közművelődési tevékenység végzésére jött létre.

Közművelődési intézmény

A lakosság közművelődési tevékenységének ellátására alapított és fenntartott szervezet. Szükséges feltétel, hogy rendelkezzen a rendszeres működés érdekében felsőfokú végzettségű közművelődési szakemberrel, infrastrukturális és pénzügyi feltételekkel. Jogi személyiségű közművelődési szervezet, vagy annak szervezeti egysége.

A közművelődési intézmény szerepét betöltheti művelődési otthon, ház, központ, szabadidő központ, közösségi ház, ifjúsági, illetve gyermekház, faluház; az oktatási és közművelődési, illetőleg egyéb feladatokat ellátó általános művelődési központ; az alaptevékenységéhez kapcsolódóan közművelődési feladatokat is ellátó önálló vagy többfunkciós, közös igazgatású kulturális és sportlétesítmény; minden olyan egyéb közművelődési szolgáltatást ellátó intézmény, amely a polgárok közösségi művelődését szolgálja.

Az 1997. évi CXL. törvény alapján ezek túlnyomó többsége alapító okirattal rendelkező költségvetési szerv, de létező forma az önkormányzat által létrehozott közművelődési célú közhasznú társaság, továbbá a közművelődési megállapodás keretében egyéb gazdasági társaság, egyéni vállalkozó ill. egyesület vagy (köz)alapítvány által működtetett intézmény is.

A gazdasági társaságokra vonatkozó rendelkezések szerint ilyen feladatra nonprofit célú gazdasági társaság, tehát Kft. és Rt. is létrehozható; a Kht-k pedig 2008 végéig megszűntek, illetve átalakultak.

Általános Művelődési Központ

A szervezeti és szakmai tekintetben részben önálló intézményegységek integráló szervezete. Közoktatási feladatokon kívül a művészeti, sport és közművelődési tevékenységek közül legalább egyet ellát. A nem közoktatási tevékenységek körébe tartozó feladatok ellátására és irányítására az adott tevékenységre vonatkozó jogszabályokat kell alkalmazni.

Közös fenntartású közművelődési intézmény

Működésének személyi, tárgyi és pénzügyi feltételeit, a használat szabályait és a vezető kinevezési rendjét két vagy több jogi személyiség szerződésben biztosítja. Ennek leggyakoribb formája az önkormányzati társulásban fenntartott intézmény.

Önállóan gazdálkodó intézmény

Rendelkezik a gazdálkodás önálló, gazdaságos és szakszerű viteléhez szükséges személyi, tárgyi feltételekkel.

Ezek összessége a szervezeten belül e célra elkülönített egységként működik, amely saját maga végzi az intézmény pénzügyi, gazdasági, számviteli, munkaügyi, pénzügyi, statisztikai feladatait.

Részben önállóan gazdálkodó intézmény

Nem rendelkezik az önállóan gazdálkodó intézmény gazdálkodásának feltételeivel. Ezért pénzügyi-gazdasági feladatait más szervezet végzi, ez a körülmény azonban nem érinti az intézmény jogi személyiségét és szakmai önállóságát.

Az így gazdálkodó intézmény teljes jogkörűként valamennyi gazdálkodási rovat felett, vagy részjogkörűként csak a fenntartó által jóváhagyott rovatok felett rendelkezik szabadon. A korlátozott rovatokról csak fenntartói ellenjegyzéssel történhet kifizetés.

Közösségi szintér

A helyi lakosság közművelődési tevékenységét szolgáló önkormányzati fenntartásban vagy közművelődési megállapodás alapján működtetett, erre a célra épített vagy alkalmassá tett és üzemeltetett, az adott településen rendszeresen működő, nyitva tartó létesítmény (helyiség együttes, épület).

A jászberényi közösségi szinterek alapos átgondolást, felülvizsgálatot igényelnek, átgondolva akár az újratervezés lehetőségét is.

Közművelődési célcsoport

Az intézményeket és szolgáltatásokat valóságosan, vagy potenciálisan használó olyan csoport, amely a különböző közművelődési szolgáltatások címzettje, elsődleges használója; a közművelődési intézmény, szervezet által szolgálható közönségből valamely szempontból kiemelt közösség.

Más megközelítésben az a piaci, fogyasztói réteg (látogatói kör/közönség) amelynek, akiknek az igényeit az intézmény kielégíteni szándékozik, akiket a szolgáltatásokkal megcéloz. A közművelődési intézmények kettős piacon tevékenykednek, a látogatói célcsoport mellett kitüntetett szerepet kell szánni a támogatóknak, fenntartónak is.

A célcsoport meghatározása különböző kritériumok alapján történik: például demográfiai (kor, nem), pszichológiai (érdeklődés, hobbi), társadalmi (végzettség, munkahely), földrajzi szempontokat szükséges figyelembe venni. Az elérni kívánt célcsoport meghatározása fontos a sikeres program érdekében.

Kérdés, hogy a városi programok kialakításakor alkalmazzák-e a célcsoport vizsgálatot, következetesen, és folyamatosan?

Közművelődési alapellátás

Az állam és az önkormányzatok által biztosított személyi, infrastrukturális és pénzügyi feltételrendszer olyan minimuma, amely lehetővé teszi az állampolgárok számára az aktív, közösségi művelődési tevékenység gyakorlását. Az alapellátás része a megfelelő épület vagy helyiségegyüttes, a tevékenységet segítő közművelődési szakember, a szükséges műszaki-technikai eszközök, berendezések, felszerelések, valamint a megfelelő költségvetési fedezet.

Művelődésszervezés

Az egyének, a társadalmi rétegek, csoportok művelődését segítő szakmai tevékenység. Alapfeladata a célközönség értékei és érdekei szerinti és ezeket a szolgáltató értékrendjének megfelelően fejleszteni kívánó művelődési tartalmak és formák szervezése; figyelemmel a társadalmi együttélés normáira.

Célja az iskolarendszeren kívül megvalósuló, általános és szakmai ismeretek átadása, a személyiség és a közösségi cselekvés fejlesztése, a rekreáció elősegítése, az egyéni és közösségi alkotótevékenység támogatása és fejlesztése, személyes bemutatkozási lehetőségének megteremtése.

A művelődésszervezés olyan szakma, olyan kulturális foglalkozás, amely a fenti tevékenységek megvalósítását szolgálja. Segíti az értékek megőrzését, közvetítését; a művelődési szükségletek alapján, az egyének és az egyes társadalmi csoportok érdekei és érdeklődése szerint látva el feladatát.

Célszerű lenne a helyi szakember ellátottság felülvizsgálata.

Közművelődés

- **a kulturális szféra azon ágazata, ezen belül intézményrendszere, amely az aktív közösségi művelődést és a kulturális javak, szolgáltatások közvetítését végzi. Állami, önkormányzati és más forrásokból, általános és specifikus jogszabályok alapján működik.**
- E fogalom tartalma továbbá az egyének és közösségek művelődési aktivitását felkeltő, segítő feltétel és tevékenységrendszer, amely lehetőséget nyújt az önművelésre, a civil önszerveződésre, a közösségi művelődésre, az egész életen át tartó és az élet minden dimenziójára kiterjedő művelődésre.
- A közművelődés így olyan ön- és társadalomfejlesztő tevékenységrendszer, amelyben a művelődésszervezés, felnőttoktatás, kultúraközvetítés végső célja és tartalma az életminőség javítása és a humán erőforrás fejlesztése.

Közösségi művelődés

A helyi társadalomban zajló, rendszerint intézményhez, szervezethez kapcsolódó közművelődési folyamatok összessége. Magában foglalja az állampolgárok öntevékenységre alapozó képzési, alkotó művelődési, ismeretszerző tevékenységeket.

A lokalitás mellett meghatározó eleme az egyének aktív hozzájárulása és részvétele a művelődési folyamatok tervezésében, célrendszerének megfogalmazásában, valamint a megvalósításban.

Szervezetrendszer: az állam, az önkormányzatok, a civil (nonprofit) szervezetek, a vállalkozások által fenntartott közművelődési intézmények, a közművelődési célú civil szervezetek, művészeti alkotóközösségek. A közösségi művelődés alapvető feltételrendszerének biztosítása (az 1997. évi CXL. sz. törvény szerint) a helyi önkormányzatok felelősségi körébe tartozik, amelyhez az állam normatív támogatást és egyéb meghatározott célú, központi forrásokat biztosít; valamint megteremti a pályázati rendszer feltételeit.

A közkultúra

A közkultúra fogalmát az UNESCO 1993. évi kultúra meghatározásából lehet levezetni, kapcsolódva a magyar művelődéstörténet – Széchenyitől György Aladárig ívelő – szabadelvű hagyományaihoz. Az alábbi megközelítés tartalmaz egy rövid és egy hosszabb (ötlépcsős) változatot. Ezek szerint:

- **a közkultúra** a kulturális értékek létrehozásával, megőrzésével, terjesztésével és művelésével kapcsolatos közösségi tevékenységek és javak összessége, melyeket közvetítő rendszereken keresztül mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni;
- **a közkultúra** tehát magában foglalja a közművelődési alapellátás mellett a művészeti értékek megőrzését és közismertté tételét, a nyilvános könyvtári ellátást, a muzeális értékek hozzáféréseinek a biztosítását;
- **a közkultúra** fejlesztéséhez közérdek kapcsolódik, mely elősegíti a különböző társadalmi csoportokban az életesélyek javítását és a versenyképességet;
- **a kulturális közérdekből** vezethetők le a kulturális politika prioritásai, amelyek meghatározzák a kulturális alapellátás állami, önkormányzati súlypontjait.

Intézmények, szervezetek:

JÁSZKERÜLET Kulturális és Művelődési Közhasznú Nonprofit Kft.

A Jászkerület Nonprofit Kft. nyitott, minden korosztály számára kultúrát, ismeretet közvetítő szabadidős és közösségi tevékenységekre alkalmas teret és programokat biztosító komplex szervezet. A Jászkerület Nonprofit Kft. intézményeinek infrastruktúrája és humán erőforrásai lehetőséget biztosítanak különböző programok lebonyolítására.

Tevékenységek:

- közművelődés
- kulturális programszervezés
- közkönyvtár
- film és színházi előadások

Kulturális terek:

Jászkerület Nonprofit Kft. – DÉRYNÉ Rendezvényház

1894-ben Steindl Imre ajánlására a város Monaszterly Szilárd tervei alapján Pitta Lipóttal készítette. Az épület vízellátására saját artézi kutat is fúrattak. A volt szálló emeleti szobáiban ma gimnáziumi tantermek, a főépületben a Déryné Rendezvényház, valamint a Tourinform Iroda működik. A Rendezvényházban számos konferencia, különböző előadások, bálók, esküvők kerülnek megrendezésre.

Jászkerület Nonprofit Kft. – Ifjúsági Ház

Figyelemre méltó, az interneten található szöveg, amely az Ifjúsági Ház tevékenységét mutatja be: Terembérlés: Oktatóterem 20 és 30 fő, színházterem 300 fő befogadóképességű, audiovizuális felszereléssel. Tanfolyamok, gyűlések, vásárok, kiállítások, bálók, lakodalmak, munkahelyi és családi rendezvények fogadása vagy közös szervezése meleg konyhás háttérrel. Iroda nyitva tartása hétköznapokon: 8h- 17h. (Bálók, kiállítások, egyéb programok esetén az intézmény nyitva tartása változhat!)

Az interneten az épület nevével ellentétben semmiféle ifjúsági tevékenység nem látható. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy az Ifjúsági Házban nincs ifjúsági tevékenység, de mégis szembeötlő, hogy erről még csak nyomokban sem lehet semmit fellelni az interneten.

Jászkerület Nonprofit Kft. – Honvéd Jász Kaszinó

Jelenleg nincs igazán kihasználva, amelynek oka a rossz műszaki állapota. A helység valójában jobb sorsra érdemes.

Szabadtéri Színpad

Irigylésre méltó hely, kiváló adottságokkal, nagyszerű lehetőségekkel. Sokkal többet kell kihozni belőle, főleg, hogy jelentős felújítások történtek itt. Letéteményese a kiemelkedően magas színvonalú, nyári programoknak, mert a hely adja önmagát!

Jász Múzeum

A Jászkun Kerületek egykori székvárosában, Jászberényben, 1873-ban, az országban elsők között vetődött fel a múzeumalapítás gondolata. Az ügy legfőbb szorgalmazója *Sipos Orbán* helyettes polgármester volt, aki szívügyének tartotta, hogy a jász történelmi emlékek méltó helyre kerüljenek, és az utókor számára fennmaradjanak

Az elmúlt 143 év tevékenységét számos kiváló múzeumőr, igazgató munkássága fémjelzi. A múzeum első öre *Ozoróczy János* volt, majd *Szabó József*, *Bathó Endre*, *Almásy Árpád*, *Almásy Antal* irányítása alatt működött.

A századforduló időszakában *Hild Viktor* jeles régiségkutató, mint első szakmai munkatárs gondozta és gyarapította a gyűjteményt. *Banner János* régész professzor neve a Jász Múzeum történetének fontos időszakát jelentette.

1994-ben *Hortiné dr. Bathó Edit* vette át a múzeum vezetését, s ez ismét jelentős fordulatot hozott az intézmény életében. Komoly épület-felújítások és szakmai eredmények fémjelzik az eltelt időszakot.

A Jász Múzeum szakmai munkájának egyik fontos támpillére az 1994 óta működő **Jász Múzeumért Alapítvány**, amely jelentős szerepet vállal az állandó és időszakos kiállítások megvalósításában, szorgalmazza a Jászságban folyó tudományos kutatómunkát, múzeumi rendezvényeket támogat, s több kiadványsorozatot jelentet meg (*Jászsági Füzetek*, *Jászsági Könyvtár*, *Jászság Népművészete*), kiadója a jász és kun települések honismereti lapjának, a *Redemptio*-nak is.

A Jász Múzeum napjainkban a Jászság tudományos, kulturális életének és hagyományörzésének egyik központja, s munkáját komoly helytörténeti kutatógárda és nagyszámú múzeumi önkéntes segíti.

A Jász Múzeum tudományos, közművelődési és hagyományörző munkája elismeréseként 1999-ben elnyerte az *ÉV MÚZEUMA* megtisztelő címe

Hamza Gyűjtemény és Jász Galéria

Az 1995. július 15-én megnyílt közérdekű muzeális intézmény abból a képzőművészeti adományból és dokumentum-gyűjteményből szerveződött, amelyet Hamza D. Ákos és felesége, Hamza Lehel Mária, Lehel Ferenc Csontváry-kutató leánya 1987-ben Jászberénynek ajándékozott. Mindkettőjük életműve Magyarországtól távol, Párizsban, Olaszországban és São Paulóban teljesedett ki. 36 évi brazíliai tartózkodás után a házaspár 1989-ben tért vissza hazájába.

A hagyaték előbb a Jász Múzeumba került, majd Hamza D. Ákos kifejezett kérésére 1991 decemberében a Gyöngyösi út 7. szám alatti lakóházba, ahol a polihisztor haláláig lakott.

A múzeum működtetéséhez kezdetben az a magánalapítvány (Hamza Múzeum Alapítvány) biztosított szerény anyagi háttérrel, amelyet Hamza Lehel Mária, a művész felesége hozott létre. A magánalapítvány több mint öt évig működtette az intézményt, amelynek kuratóriumi tagjait szintén az alapító választotta ki.

A magánvagyon azonban – jelentősebb folyamatos támogatás híján – egyre apadt, és hovatovább a múzeum jövője is veszélybe került. Jászberény önkormányzata ekkor fontos döntést hozott: 2000-ben létrehozta a Hamza Múzeum és Jász Galéria Közalapítványt.

A múzeum megnyitását megelőzően B. Jánosi Gyöngyi népművelőt bízták meg az intézmény vezetésével, aki 2008-ig, nyugdíjba vonulásáig látta el az igazgatói teendőket, majd Góg Zoltánt, az intézmény akkori rendezvényszervezőjét kérték fel a vezető beosztás betöltésére. Az évek során a kuratórium összetétele is változott. 2011 óta az elnöki tisztséget H. Bathó Edit, a Jász Múzeum igazgatója tölti be, alelnök Szikra István vállalkozó lett, tagjai pedig Dobos László közgazdász, Horváth László történész, a Damjanich János Múzeum igazgatója és Máté György szobrászművész. A múzeum 2002-ben kapott működési engedélyt a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumától. Az engedélynek megfelelően a múzeum gyűjtőterülete a Jászság 18 települése, alaptevékenysége a rábízott gyűjtemény őrzése, nyilvántartása, lehetőség szerinti gyarapítása, feldolgozása, bemutatása. A gyűjtőterületnek megfelelően alaptevékenységéhez tartozik a Jászság képzőművészeti értékeinek kutatása, valamint a kutatások eredményének publikálása. A múzeum alapvető feladatai között- az Alapító Okiratban meghatározottak szerint- az időszakos kiállításokkal a képzőművészeti ízlés formálása, a múzeumpedagógiai foglalkozásokkal az általános és középiskolás korosztály múzeumlátogatási kultúrájának kialakítása is fontos cél. Az intézményt jelenleg Farkas Edit igazgatja.

Városi Könyvtár Jászberény

Az intézmény Porteleken fiókkönyvtárral rendelkezik. Portelek Jászberény része, a kultúrát a településrészen a Könyvtár képviseli. Magyarországon egyedülálló a Csillagda, hiszen ez az egyetlen olyan könyvtár, amely csillagvizsgálóval rendelkezik. A Csillagda az elmúlt évben két fiatalot adott az országnak, akik a nemzetközi csillagász olimpián képviselték hazánkat. Évente közel 300 gyermekfoglalkozást szerveznek a Könyvtárban. A KulturZug program során a városi rendezvényen részt vevő szülők gyermekeit kötik le, biztosítva a szülők felhőtlen szórakozását. Idős korúak számára számítógépes tanfolyamot szerveznek. Kiemelkedő a JászPortál program, (<http://jaszkonyvtar.hu/portal>) újra élesítése, mely a Jászsági Közös Katalógus létrehozásán túl célként jelölte meg a Jászságban megjelent dokumentumok digitális adatbázisának létrehozását.

Palotásy János Zeneiskola Alapfokú Művészeti Iskola

1957-ben Jászberényben zenei tagozatos osztály indult. 1958-ban kezdeményezi a Városi Tanács Művelődési Osztálya a zeneiskola megalakítását. A szorgos építőmunka, a lelkes támogatók segítségével meghozza gyümölcsét. 1958. augusztus 25-én felavatják a város zeneiskoláját.

Az intézmény igazgatója Bakki József, a város elismert, kiváló zenepedagógusa lett. Az ő személyisége, munkája meghatározó volt az iskola sikeres létrejöttében. Intézményünk ma is az akkori épületben működik, ami nem zeneoktatási célra épült, ám a többszöri átalakításnak, hangszigetelésnek köszönhetően alkalmas a hangszeres képzésre. 1967-ben bekövetkezett haláláig állt az iskola élén. /Emlékét a zeneiskola épületében elhelyezett dombormű őrzi. / A Palotásy János nevét felvevő intézmény gyorsan beilleszkedett a város kulturális életébe.

A Palotásy János Zeneiskola nevelőtestülete a hagyományokat tiszteletben tartva, azokra építve formálja az iskola jelenlegi életét és tervezi a jövőt. A Palotásy János Zeneiskola tevékenysége, eredményei bizonyítják, hogy az intézmény képes az alkalmazkodásra, képes kiszolgálni a városban a zenetanulás iránt érdeklődő gyermekek és szüleik igényeit.

Az iskola volt növendékei közül számos művész vívott ki országos, európai rangot és hírnevet: Gál Tamás Liszt-díjas karmester; Gál Zoltán brácsaművész, a Keller vonósnégyes tagja; Halmai Katalin a bécsi Operaház magánéneke, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanára; Gulyás István zongoraművész, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanára. A kiemelkedő művészekon kívül az ország számos zeneiskolájában, általános és középiskolájában tanítanak, több zenekarban játszanak egykori tanulóink.

Eszterházy Károly Egyetem Jászberényi Campus

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatási miniszter rendeletének értelmében a háború folyamán felállított negyedik tanítóképző Jászberényben nyitotta meg kapuit. Az alapításának centenáriumát ünneplő intézmény eredeti képzési profiljából adódóan a tanítók generációit nevelte fel, akik nem csak oktatták és nevelték tanítványaikat, hanem képessé váltak kultúrát teremteni.

Az intézmény fejlődéstörténetében voltak krízishelyzetek, sikertörténetek, amelyek egymást erősítve elvezettek a tanítóképzés főiskolai szintre emeléséig, napjainkban pedig az egyetemi struktúrában az alapképzést követően a mesterfokú tanulmányokon át a PhD képzésig.

A klebelsbergi kultúrpolitika éveiben a tanítóképzés nem kisebb társadalmi feladatot kapott, mint a nemzet kulturális felemelkedésében való tudatos részvételt.

A harmincas évek Hóman-féle oktatáspolitikája már deklaráltan a középfokú oktatás kérdéskörébe emelte a tanítóképzést - anélkül, hogy a gimnáziumi képzés rangjára emelte volna- bevezette a líceumi képzést, amely érettségivel zárult, és az előtanulmányokat tartalmazó tanterve átvezette az érdeklődő diákokat a tanítóképzésbe.

Jászberényben 1939-ben elindult a líceumi képzés, de a II. világháború megakadályozta az akadémia kiépülését. A koalíciós évek alatt Ortutay Gyula oktatásügyi miniszter szovjet mintára kívánta átalakítani a magyar pedagógusképzést, miszerint egységes nevelőképző főiskolákat kívánt létrehozni, amelyekben integrálásra került volna a tanítóképzés is. A szakmai érvek racionalitása erősen hatott, így ez a miniszteri gondolat Jászberényben sem realizálódott. 1949 szeptemberében megjelent egy évfolyam, amely az úgynevezett pedagógiai gimnázium első és egyben utolsó évfolyama volt, s ahol a diákok 1953-ban érettségi bizonyítvánnyal és képesítő vizsgákkal zárták tanulmányaikat. A négyéves képzés kevésnek bizonyult az általános műveltség és a szakmai ismeretek elsajátításához, így 1950-ben megnyílt a középfokú négyéves tanítóképző szakiskola, amely a negyedik év után érettségivel zárult, majd ráépült egy gyakorlati év, s csak ezt követően kerülhetett sor a képesítő vizsgára. A szocializmus első évtizedeiben kikristályosult ideológia a magyar ifjúság nevelésének letéteményeseként értelmezte a pedagógusok társadalmi szerepét.

A hetvenes években a felsőoktatásban kibontakozó nagyfokú expanzió a pedagógusképzést sem kerülte el. Az ipari szakképzéshez hasonlóan a felsőfokú státuszú tanítóképzőkből tanítóképző főiskolák váltak. 1975 szeptemberében tanulmányaikat megkezdő diákok főiskolai diplomát vehettek át három év múlva.

A hároméves képzést 1994-ben négy évre emelték, egyrészt a gyakorlati képzés óraszámának emelése, másrészt pedig a tanítóképzés szakpárokkal történő kapcsolódása miatt. 2000-ben a főiskola a Szent István Egyetem struktúrájába integrálódott önálló főiskolai karként. Itt már a szélesebb spektrumú képzési profilja jól kirajzolódott, ami 2006-tól a kar nevében is kifejeződött. Továbbiakban Alkalmazott Bölcsészeti Karként működött 2011-ig, amikor a szarvasi Pedagógiai Karral fuzionált egyetemen belül. A fúziót követően Alkalmazott Bölcsészeti és Pedagógiai Kar néven folytatta tevékenységét a pedagógusképzésben, valamint társadalom-és bölcsészettudományok területén.

Névváltoztatás nem történt a szarvasi campus kiválását követően. 2016. július 1-től az újonnan alakult Eszterházy Károly Egyetem Jászberényi Campusaként fejt ki szakmai tevékenységét Csecsemő- és Kisgyermeknevelő, Óvodapedagógus, Tanító, Informatikus – Könyvtáros és Szociális munka szakokon.

Bár az intézmény napjainkban inkább közművelődési színtérként jegyzett, de az elkötelezett vezetés erős szándéka, hogy a jövőben a Campus és a hallgatók mérhetően és jelentősen kapcsolódjanak be a város kulturális, közművelődési vérkeringésébe.

Szikra Galéria

A szenvedélyes műgyűjtő, Szikra István igyekezett a Jászság képzőművészetét jellemző műtárgyakat felkutatni és megszerezni. Létrehozta a térség legnagyobb, legjellegzetesebb képzőművészeti gyűjteményét, a Szikra Gyűjteményt. Művészetszeretete és kitartó munkája nyomán már több, mint 20 művésztől, többek közt Rudnay Gyulától, Thorma Jánostól, Chiovini Ferencről, Makay Józseftől tartalmaz festményeket a gyűjteménye. ”

Lehel Filmszínház

A helyszín nem csak moziként jelentős, hanem kulturális térként, hiszen az egyetlen kiállító tér itt található. Itt lelt otthonra a Cine Part Club koncerthelyszín. A befogadó színházi tevékenység is meghatározó. Szcenikailag az egyetlen tér, ami megfelelő technikával rendelkezik. Lényegében a fiatalok szinte kizárólagos találkozó helye ma a városban.

Jászberényi Vagyonkezelő és Városüzemeltető Nonprofit Zrt. – Állat- és Növénykert

Az Állat- és Növénykert az évi 80.000 fő látogatójával a város leglátogatottabb közintézménye. Az Állatkert egész évben nyitva tart és évente több, mint 2500 közművelődési és kulturális ismeretterjesztő programot kínál a látogatóknak. A programok döntő része kültéren, a 4,5 hektáros kert területén kerül megrendezésre, de rossz időjárási viszonyok esetében egy 80 fős oktatóház nyújt lehetőséget a rendezvények lebonyolítására. A számos tudományos és oktatást segítő évközi program mellett ez a bázisa az iskolai nyári szünet tíz hetében megrendezett ZOO-tábornak is. A kert aktív részese a testvérvárosi kapcsolatoknak, mert a Jászberénybe látogató vendégek mindig eltöltenek itt néhány kellemes órát. Saját szervezésű programok mellett jelentős a város civil szervezeteivel és egyéb intézményeivel közös programok sora, a különböző nevezetes napok ünnepeinek és a természethez kötődő civil szervezetek munkáinak bemutatása, kiállítási helyszín biztosítása. Az intézmény az állatkerti alaptevékenységen, valamint az itt kidolgozott és immár az egész országban átvett látványteretési programokon kívül a természethez kapcsolódóan igen széles palettával kínál programokat az érdeklődőknek. Az Állatkert küldetésének a természetszerűen kialakított állatkifutókon és az évi 2000 fölötti interaktív természetes értékeinket bemutató és környezettudatos viselkedési kultúránkat fejlesztő látványteretési programon keresztül a fenntarthatóságra való nevelést tekinti fő küldetésének, melyet a „Kis állatkert – nagy élmény” mottó jelez.

Egyéb rendezvény helyszínek

Jászság Népi Együttes Székháza

Sajátos tér, amely eredendően az együttes próbatermét hivatott biztosítani, ám mára kiderült, hogy számos kulturális esemény befogadására alkalmas, biztosítva egy érdekes izgalmas közösségi teret. Országos szakmai versenyek, koncertek, táncházak közkedvelt helyszíne.

Főnix Művész Műhelyház	kortárs előadóművészeti hely
Városi Könyvtár Jászberény	előadások, ismeretterjesztés csillagászat
Jáskürt Fogadó	kiállítások
Lehel Vezér Gimnázium Galéria	kiállítások
Eszterházy Károly Egyetem	
Jászberényi Campus Apponyi terme	előadások, hangversenyek konferenciák
Eszterházy Károly Egyetem Jászberényi Campus	
Kollégium Sáros András terme	kiállítások
Palotásy János Zeneiskola	kamarahangversenyek
Szent István Ház	előadások
Andrássy Rendezvényház	műsorok, rendezvények
Városháza Házasságkötő terme	előadások, hangversenyek
Nagyboldogasszony Római Katolikus főtemplom	kulturális események, hangversenyek
Ferencesek temploma	koncertek, hangversenyek
Református templom	koncertek, hangversenyek
Belvárosi Általános Iskola Sportcsarnoka	műsorok, bálók, egyéb kulturális rendezvények

11. Rendezvényszervezők Jászberényben

Rendezvények szervezése:

Tipológia

- *műsoros rendezvények*: Nagyobb tömeget mozgósító társas összejövetelek vagy művészeti, népművészeti előadásokra szervezett közönség művelődési alkalmai. A közösségi és szórakoztató rendezvények többségének vonzerejét a vendéglátás is növeli. Közös jellemzője a rendezvényeknek, hogy a társas összejövetelt a műsor megtekintéséért szervezik, vagy a rendezvény része művészi produkciók, szórakoztató műsorszámok bemutatása.
- *közösségi rendezvények*: Közös jellemzőjük, meghatározó elemük az egyének, a helyi közösségek tagjainak aktív részvétele a rendezvényen (játszóház, kirándulás, ünnep, utcabál), gyakran a tervezésben és a megvalósításban is (falunap, népi ünnepély). Általában nagyobb tömeget mozgósítanak, a helyi társadalom jelentős ünnepi és szórakozási alkalmai.
- *népművészeti rendezvények*: A népművészet értékeinek bemutatására szervezett alkalmak, amelyek közül vannak nagy tömegeket fogadók (komplex népművészeti rendezvények), többségében azonban az ének-zene, néptánc előadó-művészeti csoportjainak bemutatkozására kerül sor a rendezvényeken.
- Lehetőséget adnak a bemutatók, a vásárok, a hangversenyek és a táncházak a néphagyományok megismerésére, az alkotási folyamatok bemutatására, a nézők és a hallgatóság bevonására.
- *szórakoztató rendezvény*: A szabadidős tevékenységek azon területe, amely elsődlegesen a rekreációt szolgálja. Szórakozás lehet: a pihenés, de az alkotó tevékenység is, heterogén elfoglaltságokat jelent, mindazt, ami kellemes az emberek különböző csoportjai és az egyes emberek számára. A rendezvények ennek megfelelően változatosak, de jellemzően a könnyűzenei koncertek, táncos rendezvények és műsoros estek (ezen belül főként a humoros előadások, operett és nótaestek) szervezésével foglalkozik a közművelődési intézményrendszer.
- *művészeti események*: Egy vagy több művészeti ágban szervezett, közönség részvételével tartott nyilvános műsor, előadás a közművelődési intézményekben vagy szabadtéri helyszínen. A magaskultúra értékes műveinek, alkotóközösségeinek előadásai, főként színházi, irodalmi estek, komolyzenei hangversenyek, filmvetítések jellemzőek. Idegenforgalmi jelentősége is van a közművelődésben szervezett fesztiváloknak, művészeti rendezvényeknek.
- *verseny*: Lényegében vetélkedés, küzdelem, amelyben a résztvevők valamilyen cél, teljesítmény elérése érdekében a többieket meg akarják előzni, le akarják győzni.
- Nyilvánosság előtt rendezett játékos szellemi verseny, amelyben a résztvevők igyekeznek másokat felülmúlni és megszerezni a győzelmet.
- *vetélkedő*: A vetélkedő lényege, hogy az ismereteket kérdések formájában, játékosan dolgozzák fel a résztvevők, eredménye a játékosok tudását mutatja. A kiemelkedő eredményt elérő résztvevők gyakran jutalomban részesülnek.
- *komplex rendezvény*: Olyan nagyobb tömeget mozgósító esemény, mely több napig tart és/vagy különböző művészeti, tudományos területeket érint (népművészet, képzőművészet, színházművészet, filmművészet, társadalomtudományok stb.) és/vagy különböző eseménytípusokat (kiállítás, filmvetítés, könyvbemutató, vásár, műsoros rendezvény, konferencia stb.) valósít meg a rendezvény égisze alatt.

- *népiünnepély*: Néptömegek szórakoztatására rendezett ünnepély.
- *búcsú*: Templom vagy egyházközség védőszentjének vagy a templom fölszentelésének emlékünnep. Búcsújárás: a kegyhelyre való zarándoklás.
- *táncház*: Tánctanítással egybekötött társas rendezvény, melyhez koncert kapcsolódhat.
- *hangverseny*: Zeneműveket bemutató nyilvános műsor, előadás.
- *fesztivál*: A **fesztivál** fogalma alatt ünnepi játékokat, időszakos kulturális ünnepeket, művészeti bemutatókat, seregszemléket értünk. Tágabb értelmezésben a fesztivál azonos időpontban rendezett különböző rendezvények összessége. A fesztiválok, mint nagyrendezvények turisztikai látनिवालóként rendkívül fontosak.
- A nagy múltú, hagyományos népi fesztiválok a megőrzött folklor, tánc és zene közvetítésével a turisták számára - az adott nyelv ismerete nélkül is - érthetőek, élvezhetőek. Ezen rendezvények esetében eredetileg elsősorban ünnepekről van szó, amelyeket a nép és a vallás nem külsődleges, hanem belső szükséglet kielégítésére hozott létre. Az ünnepek az emberekért vannak, és csak ezután képeznek turisztikai programokat.

Jogszabályi előírás

- a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény
- 76. § (1) bekezdése és (2) bekezdés c), f) és g) pontjaiban felsorolt, támogatott tevékenységi formák rendezvények szervezésével is megvalósíthatók.
- a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény
- 24. §-a A nyilvános előadás jogáról
- 33. §-a a művek szabad felhasználásáról
- 38. §-a a művek előadhatósága és a jogdíjfizetési kötelezettség eseteiről
- Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület (ARTISJUS) közleménye az adott tárgyre vonatkozóan (Előadások szervezőire vonatkozó jogdíjközlemény)
- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 54. § (1) bekezdése alapján a települési önkormányzati rendeletet alkot a közterületek használatáról
- gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 2.§ (1) bekezdése, 3. §-a

A szükséges feltételek funkcionális leírása

Személyi feltételek

a rendezvények szervezője, rendezője (szakmai munkatárs és/vagy a feladatra felkért, megbízott szakember):

- rendelkezik rendezvényszervezési és rendezési kompetenciákkal, ismeri az adott rendezvényre vonatkozó jogszabályi előírásokat, szakmai eljárásokat
- ismeri a műsoros rendezvényekre meghívható művészek, együttesek kínálatát
- tájékozott a rendezvényen szereplőkről és a programok, művek tartalmáról
- ismeri a helyi hagyományokat

a rendezvény lebonyolításában segítő személyek (technikus, ruhatáros, jegyszedő, rendfenntartó, őrző-védő stb.)

- betartják a kulturált megjelenés és kommunikáció szabályait
a rendezvényen közreműködő személy(ek), szervezetek
- a rendezvény jellegének megfelelő produkciók előadására képes(ek)

Tárgyi feltételek

a rendező szerv

rendelkezik az adott típusú rendezvény megtartására alkalmas teremmel, térrel vagy bérelt helyiséggel (figyelemmel kell lenni a speciális helyzetben lévők – fogyatékkal élők, idősek – igényeire)

rendelkezik (szükség esetén bérli) a rendezvény jellegének, a fellépő művészek és csoportok szükségleteinek megfelelő hangosítást, fénytechnikát és egyéb eszközöket

a rendezvényen közreműködő személy(ek), szervezetek

biztosítja a produkciók bemutatásához szükséges speciális eszközöket a rendező szervvel kötött megállapodás szerint

Egy internetes oldal (www.jaszberenyiprogramok.hu) szerint Jászberényben 44 szervezet (intézmény, civil szervezet, egyéni vállalkozó) szervez rendezvényeket, eseményeket.

A szinte már meghökkentően nagy szám felveti a kérdést: vajon ezek az érintettek legalább évente egyszer egyeztetnek-e egymással? Leülnek-e ősszel, vagy januárban egy programnapta ügyében, megvizsgálják-e hogy a tervezett programok „összességében” mit mutatnak, kit érintenek, elkülönülnek –e egymástól térben és időben? Rendelkezik mindenki a megfelelő kompetenciákkal?

Azonos fogalomhasználat a szakmán belül

Az EMMI mellett dolgozó szakmai műhely áttekintette a közművelődés kategória- és fogalomrendszerét. Erre azért volt szükség, mert a forgalomban lévő értelmező szótárak, lexikonok szemléletén túlmént az idő és a napi gyakorlat. A mérvadó újabb szakmai kötetek, a jeles szerzők tanulmányai, az oktatási segédanyagok pedig igen széles határok között értelmezik az általunk gyakran használt fogalmakat. A számos felsőoktatási intézményben folyó képzés, a posztgraduális oktatás és a tanfolyami továbbképzés pedig olyannyira differenciált, hogy ma nincs közös szótárunk.

Vajon Jászberényben a fogalmakat mindenki azonosan értelmezi (elősegítve a rendszer horizontális szintjének megközelítő azonosságát) vagy mindenki úgy teszi dolgát, ahogy a fogalmakat értelmezi ezzel is hozzájárulva az eklektikussághoz, a külső szemlélő számára olykor káoszhoz?

12. Jász identitás

Az **identitás** én-azonosság, önmeghatározás szerepeken, magatartásformákon, értékrendszeren keresztül, mely a "teljes én" érzésével társul. A személyiségfejlődés eredménye, a szocializáció eredménye, az emberi kölcsönhatások során jön létre.

Erik H. Erikson fejlődéelméletének ötödik szakasza a pubertás, melynek legfontosabb feladata az identitás kialakulása, mely serdülőkor végére (18-22 éves kor körül) befejeződik. Az identitás formálódása egy életen át tartó folyamat különböző szerepeken keresztül, melyekkel az egyén azonosul.

A **nemzeti identitás** szó eredete a középkorra tekint vissza, amikor a – többnyire a latin *natio*, *nationes* – kifejezés nagyjából az egy uralkodó alá tartozó, egy vallású, egy nyelven beszélő emberek összességét jelentette. Sajátos összetartozás-tudattal, többnyire közös eredetmítoszzal stb. is rendelkeztek, egy etnikumhoz tartoztak, és azonos nyelvet beszéltek. Mindez alapvető feltétel

A jász identitás az egyik legszebb példája a közösségi értéknek. Országosan figyelemre méltó az erős öntudat, amely az élet számos területén megnyilvánul. A jász jelképek gyönyörűek: a Jászkürt, a Jász-emlékmű, a Kapitánykert, Jászok köve, és számos újkori hagyomány kapcsolódik hozzájuk. A Redemptio egészen egyedülálló, lélegzetelállító történelmi sajátosságokkal bír.

Az 1995-ben életre hívott Jász Világtalálkozó példaértékű eseménye nem csak a jászok, hanem az egész magyarság életének. Fantasztikus az újból életre hívott jász viselet. Az is nagyon szép, hogy van olyan esküvő, ahol az ifjú pár éjfélkor a szokásos „piros - magyarosch” jelmez helyett jász viseletbe öltözik.

Nagy kérdés azonban, hogy a közösség mit kezd a jász identitással?

Vajon ez egy divatirányzat, vagy amolyan „megélhetési identitás” vagy valós, mélyről fakadó kollektív tudat, közös kincs, tudás, közösségi kultúra, amelynek minden elemét mindenki értéknek tekinti, amelynek megtartása, generációs átörökítése mindenki számára egyformán fontos?

Nagy kérdés, hogy a megőrzés, megtartás hogyan történik? Tudatos, tervezett folyamat-módszer, módszertan alapján- vagy az éppen „arra járók” a divathoz kapcsolódók, és a lakodalmas ifjú párok jóindulatán múlik. Van-e, lesz-e módszer, módszertan, intézményesített rendszer arra, hogy a mostani jászberényi gyerekek ne véletlenszerűen, esetleg rendelkezzenek jász öntudattal, hanem egy nagyon markáns, tudatos, felépített tudásátadó rendszer (módszer) eredményeként legyenek „jászok” támadjon fel bennük a vágy, az igény a jász identitás megszerzésére.

Szükség lenne egy jász módszertani központra a Jászság fővárosában, amely nem csak Jászberény, hanem az egész térség szempontjából meghatározó lehet a jövő, a jász identitás szempontjából. Kérdés, hogy lesz-e ilyen központ?

Természetesen, ha lenne vagy lesz, ennek a helye a Jász Kulturális Központban (Jász Ház, Jászok Háza) kellene lennie, hogy mindenki hozzáférhessen, az is, aki 30 éves korától kezdve vallja magát jásznak, mert jász az, aki annak vallja magát.

13. Helyi médiumok:

online:

www.jaszbereny.hu
www.jaszberenyonline.hu
www.jasznaplo.hu
www.jaszsag.hu
www.tutihir.hu
www.jaszsagiszuperinfo.hu
www.jbszinfo.hu
www.trioradio.hu
www.jttv.hu

offline:

Jászkürt hetilap
Jász TV
Trió Rádió

Közművelődési szakember ellátottság Jászberényben

Közművelődési szakember

A közművelődési munkakör betöltéséhez szükséges felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkező személy. Köznapi elnevezésére a népművelő, művelődésszervező fogalmak a leggyakoribbak, ám egyre több más megnevezés is használatos, mint pl. kulturális menedzser, kulturális vállalkozás szervező, andragógus, rendezvényszervező, animátor.

Közművelődési munkakör

A közművelődési intézményben létrehozott azon meghatározott feladatkör, amelyben a közművelődési szakember megtervezi a közművelődési tevékenység stratégiai céljait és tartalmát, feladatait és módszereit.

Szervezi a szükséges feltételeket, együttműködő partnereiket és lebonyolítja az eseményeket, az elemzésének tanulságaival korrigálja a folyamatot.

Közművelődési szervezett továbbképzés

A közművelődési intézményekben, a szakképesítéshez kötött munkaköröket teljes munkaidőben betöltőire vonatkozó, 7 évenkénti, 120 órás, államilag részben támogatott továbbképzési kötelezettség. Ennek teljesítése a munkakör további betöltésének feltétele.

Közművelődési szakmai feladatot ellátók

- animátor
- közművelődési szakértő
- közösségfejlesztő
- kulturális menedzser
- művelődési menedzser
- művelődésszervező
- népművelő

A közművelődést közvetlenül segítő munkakörök

- informatikus
- közszolgálati és közösségi média szerkesztő és szervező
- művészeti vezető
- népi játék- és kismesterségek szakoktató
- marketing- és reklámszervező
- dekoratőr
- szakkörvezető
- tanfolyamvezető
- klubvezető
- oktató
- közhasznú munkás
- önkéntes

Nagy kérdés, hogy a fenti kompetencia térképen található feladatok, pozíciók adottak-e Jászberényben, hogy a szakemberhálózat lefedi-e a térképet?

A közművelődési ágazat szakember ellátottsága nagyon nehéz kérdés, hiszen a köztudatban az a kép él, hogy rendezvényt szervezni mindenki tud, éppen ezért nagy kérdés: ki, és milyen végzettséggel számíthat közművelődési szakembernek? Az egykori népművelés szakot felváltotta a művelődésszervező szak (osztatlan, 8 féléves főiskolai, 10 féléves egyetemi képzés volt egykor).

Sajnálatos módon megszűnt a művelődés szervező képzés. Számos OKJ tanfolyamon lehet végzettséget igazoló papírt szerezni, ám ez közel sem ad olyan tudást, mint amikor főiskolai, egyetemi szakként lehetett diplomát szerezni.

Napjaink közművelődési szakembereiből – tisztelet a kivételnek sok esetben egy dolog hiányzik: a széles körű általános műveltség.

Igen gyakori, hogy fogalmuk nincs a művelődéstörténetről, nem járnak színházba, azt sem tudják hol tart a mai képzőművészet, galériát sem láttak belülről, nem tudnak megnevezni öt kiemelkedő magyar kortárs művészt, tíz verset nem tudnak fejből elszavalni, és ha azt mondanánk, hogy a XVIII. század magyar költőiből kapásból állítson össze egy előadást, nagy bajban lennének.

Nem tudják, melyik színház milyen arculattal rendelkezik, és nem tudnak mit kezdeni a tinédzserekkel sem. A kép nagyon szomorú, főleg, hogy néhány éve a szakot is megszüntették.

Ennek hatására a gyorstalpalós, műveltség hiányos „menedzsereké” a pálya, akiknek a közművelődés a kultúra nem hivatás és hitvallás, hanem biznisz.

Nem ismerik fel sok esetben, hogy a művelődésszervező, vagy kulturális szakember felelőssége óriási: hiszen egy település arculatát, ízlését, viselkedés kultúráját, igényességét, megtartó erejét, közösséget alakítja 20-30 éve távlatban a jövő számára

Jászberényben viszonylag magas a közművelődési szakemberek száma, de a szakemberek között talán nem működik megfelelően a kommunikáció: nincs rendszeres egyeztetés, közös stratégia építés, vagy közös kommunikáció a nyilvánosság felé.

Feltétlenül fontos lenne a szakember ellátottság felülvizsgálata: annak áttekintése, hogy azok, akik a város jövőjét alakítják, valóban rendelkeznek e **megfelelő készségekkel, képességekkel:** műveltséggel, elhivatottsággal, korszerű tudással (informatika) naprakész tájékozottsággal az országos kulturális térképről, jártassággal a művészeti életben, jogszabályokban, a rendezvényszervezés európai trendjeivel, elkötelezettek e a közönség megszólításában, szervezésében, ízlésének alakításában, készek e újításokra, a folyamatos innovációra, kreativitásra.

Rendelkeznek e jövőképpel a város kulturális életének tekintetében, van e rövid- közép és hosszú távú stratégiai elképzelésük, vagy csak sodródnak az árral, és elvesznek a mindennapok sűrűjében.

Nagyon megvizsgálandó, hogy a munkáltató, vagy fenntartó kötelezi-e a szakembereket folyamatos továbbképzésre, van-e lehetőség a fejlődésre, elvárt-e a tudás gyarapítás, van-e helyi életpálya modell azok számára, akik kezébe a város szellemiségét, kulturális jövőjét, identitását beleteszi?

Az infrastruktúra széttagoltságát erősíti, hogy a szakemberek is széttagoltak, számos ponton az együttműködés helyett a rivalizáció, féltékenység érezhető a résztvevők között. Feltétlenül szükség lenne az együttműködésre: az elkülönültség helyett az kommunikációra, a programok egyeztetésére, a stratégiára. **Nincs kompetencia alapú feladatmegosztás:** a feladatok vagy mindenki által ellátottak, vagy senki sem foglalkozik velük igazán és mélyrehatóan.

Ilyen terület, az amúgy különösen fontos terület: **a gyermek és ifjúsági korosztály művelődési szokásainak determinálása, szervezése, alakítása, motiválása.**

A lánc itt majdnem el is szakad: az egyetemista korosztály az alatta lévő életkori szakaszok hiányossága miatt mérhetően, láthatóan már nem is érzi fontosnak Jászberényt: elindul a szülőföld elhagyás folyamata.

14. Civilek a közművelődésben, kultúrában

A kulturális szakemberek mellett jelentős az elhivatott szakemberek száma is, akik egy-egy civil szervezet élén végzik tevékenységüket.

Művelődő közösségek tevékenysége

Tipológia

- **alkotó művelődési közösség:** Érdeklődési kör szerint elkülönülő, állandó tagsággal rendelkező, rendszeresen foglalkozást tartó, többnyire vezető irányításával működő közösség. Lényege az egyéni vagy közös ismeretsajátítási és alkotási folyamat, amelynek eredményét rendszerint közönség előtt is bemutatja a csoport. Működésének szervezeti kerete lehet iskola, közművelődési intézmény, egyesület, alapítvány.
- **tárgyalkotó népművészeti csoport:** Olyan alkotó művelődési közösség, amelynek tagjai a paraszti, népi tárgyi kultúra hagyományainak felelevenítése alapján díszítőművészettel, tárgyformáló tevékenységgel foglalkoznak. A népi iparművészet alkotói és alkotóközösségei megőrizve a kézműves hagyományokat, arra alapozva mai használatra áttervezik, újra alkotják, modernizálják a használati és dísz tárgyakat. (Pl.: bőrműves, fazekas, gyermekjáték-készítő, népiékszer-készítő, textil, faműves, fonható szálal anyagmegmunkáló, komplex népi tárgyalkotó csoport)
- **(amatőr) művészeti csoport:** Olyan alkotó művelődési-művészeti közösség, amelynek tagjai valamelyik művészeti ágában egyéni (festő), vagy közösségi (színjátékszáz, kórus) tanuló-önképző, önmegvalósító és alkotó tevékenységet folytat, jellemzően nem a szolgáló jövedelemszerzés céljából, s melynek az adott művészeti ágban szakértővezetője van. A művészeti csoport az alkotási folyamat eredményét közönség előtt is bemutatja (pl.: előadás, kiállítás).

A művészeti csoportok főbb típusai:

- előadóművészeti: báb, színjátszás, tánc, ének, zene stb.
- vizuális művészeti: képzőművészet, fotó, film stb.
- **népművészeti csoport:** Valamely népművészeti ág iránt érdeklődő, abban aktív tanulással részt vevő, a közös alkotási folyamatot vállaló művelődő közösség.

Állandó tagsággal rendelkezik, rendszeresen tart foglalkozásokat, próbákat. A csoport tevékenységét szakmai vezető irányítja. A népművészeti csoport az alkotási folyamat eredményét közönség előtt is bemutatja (például: hangszeres, népzenei, népdalkör, pávakör, néptáncgyűttes, hagyományörző együttes).

- **klub:** Hasonló érdeklődésű emberek társas együttlétének, közösségi életének, művelődésének és szórakozásának színtere, tevékenységi formája. Állandó tagsággal rendelkező, foglalkozásokat rendszeresen tartó művelődő, társas közösség, amely többnyire szakmai vezető vagy vezetőség irányításával működik. Programjának kialakítását és végrehajtását öntevékenyen, tagjainak aktív közreműködésével valósítja meg. A klubok elkülönülhetnek
 - életkor szerint: *gyermek, ifjúsági, nyugdíjas,*
 - tartalmi-szakmai célok szerint: *film, sajtó, irodalmi, zenei és egyéb művészeti, tudományos, sport, műszaki stb.,*
 - társadalmi rétegek, csoportok szerint: *értelmiségi, női stb.,*
 - funkció szerint: *kistermelők, utazók stb.*

Jogszabályi előírás

- a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény – előadóművészeti csoport esetében:
 - 24. §-a A nyilvános előadás jogáról
 - 33. §-a a művek szabad felhasználásáról
 - 38. §-a a művek előadhatósága és a jogdíjfizetési kötelezettség eseteiről
- a Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület (ARTISJUS) közleménye irodalmi és zeneművek nem színpadi nyilvános előadásának engedélyezése fejében az előadások szervezői által fizetendő szerzői jogdíjakról, valamint a felhasználás engedélyezésének egyéb feltételeiről (Előadások szervezőire vonatkozó jogdíjközlemény) – adott tárgyévra vonatkozó előírások.

A művelődő közösségek szükséges feltételeinek funkcionális leírása

Személyi feltételek

az animálásra, a csoport vezetésére felkért vagy megbízott személy

- rendelkezik az adott területre vonatkozó kompetenciával
- alkalmas a közösség vezetésére, animálására

a művelődő közösséggel kapcsolatot tartó közművelődési szakember

- ismeri a művelődő közösségekre vonatkozó jogszabályi előírásokat, szakmai eljárásokat

Tárgyi feltételek

- helyiség, amely alkalmas az adott típusú közösség tevékenységének végzésére
- felszerelések, eszközök, amelyekkel a művelődő közösségek jellegének megfelelő munkavégzés feltételei biztosíthatók

Jászberényben az alábbi civil szervezetek foglalkoznak közművelődési – kulturális tevékenységgel:

- A tánc területén kiemelkedik a Jászság Népi Együttes, valamint a Viganó Alapfokú Művészeti Iskola, illetve annak szakember gárdája.
- Immár több mint 40 éve működik a Lehel-Melody Tánc- Sport Egyesület.
- A képzőművészet területén a Jászsági Művésztelep, a Hamza Stúdió alkotói- akik integrálódtak a 2015-ben képzőművészekből, közművelődési szakemberekből alakult és azóta is igen aktívan tevékenykedő Jövőkép Alkotók Egyesületébe - amelynek elnöke Góg Zoltán - figyelemre méltó tevékenységet folytatnak. Sisa József tűzzománc-művész, Palkó Tibor Munkácsy díjas festőművész, a Jászberényi Campus tanszékvezetője, valamint Máté György szobrászművész szintén kiemelkedő jászberényi képzőművészek.
Az egykori Jász Képzőművészet-barátok Egyesülete már nem jogi személyként, hanem a Hamza Gyűjtemény és Jász Galéria baráti körét alkotják.
- A hagyományőrzésért sokat tesz a Fejér Mária Népi Díszítőművész Szakkör, a Jász-Színfolt Foltvarró Klub, a Berényi Foltvarró Csoport, a Kézimunkázó Szakkör, a Jászsági Hagyományőrző Egylet.
- A Digitálisan Fotózók Klubja évente jelentkezik tematikus kiállítással.
- Tárgyalkotó kézműves gyermek csoportok: a Gyöngyfüző, Szivárvány Kézműves Műhely tehetséggondozást végeznek.
- A könnyű és rockzene városi együttesei az Etna, valamint a Zanza együttesek.
- A zenei élet rendkívül figyelemre méltó: a Déryné Vegyeskar, a Harmónia Óvónői Kamarakórus, a Jászberényi Kossuth Népdalkör, a Lehel Vezér Gimnázium Férfikara, a Palotásy János Vegyeskar, a Székely Mihály Kórus, a Cantate Nobis Énekegyüttes és a Palotásy János Zeneiskola Alapfokú Művészeti Iskola oktatói.
- Számos klub működik a városban a teljesség igénye nélkül, és amelyek főleg ismeretterjesztéssel foglalkoznak: Életmód, Főzőcske, Lélekjelenség, Agykontroll klubok.
- Színjátszás területén a Regélő Színjátszó Kör, valamint a Berényi Színjátékos Társaság említhető meg.
- Számos olyan közösség van, amelyik szervez kulturális eseményeket, noha fő tevékenysége nem a kultúrához köti: Városvédő és Szépítő Egyesület, Jászsági Menedzser Klub, Mozgássérültek Jászsági Csoportja, Magyarok Szövetsége, Polgári Kör.

- A kulturális élet szempontjából feltétlenül meg kell említeni Jász Múzeum Kulturális Alapítványt, a 298. Számú Lehel Vezér Cserkészcsapatot, a Jászsági Évkönyv Alapítványt, a Jászok Egyesületét, a KÉSZ Jászberényi Csoportját.
- Nyugdíjas klubok: Mint minden településen Jászberényben is aktív nyugdíjas élet folyik: a klubok közösséget, elfoglaltságot biztosítanak tagjaiknak.
- **Új Színházért Alapítvány** előadó-művészeti szervezet; az előadó-művészeti programokon túl ismeretterjesztő és képzési feladatokat is betölt a városban (városon kívül mást is). Megálmodója, működtetője Dr. Várszegi Tibor.

Érdemes lenne összegezni, hogy ez heti, napi bontásban hány embert érint. **Bizony, az itt felsorolt közösségeknek kellene használnia azt a „bizonyos kulturális központot”** amelyben szakszerűen berendezett ének és zenei termek, tánctermekek, alkotó műhelyek, oktató helyiségek, kiállítási helyiségek, egy központi kiállítótér, klubtermek, képzőművészeti műtermek biztosítanak a munkához szükséges infrastruktúrát, és a találkozás lehetőségét a város amatőr művészeti társadalmának. Jelenleg mindenki ott-ahol úgy – ahogy körülmények között alkot, hoz létre csodákat Jászberény közösségének gazdagítására.

15. Közművelődési Tanács

Legfeljebb három-három évre megválasztott, önkéntes testület, amelyet a helyi kulturális célú civil szervezetek hozhatnak létre, a kulturális alaptörvény felhatalmazása alapján. Feladata a közművelődési tevékenységek, a helyi lakossági igények, érdekek áttekintése, megjelenítése és érvényesítésére; valamint a helyi koordináció. A Közművelődési Tanács rendkívül hasznos lehet, hiszen a döntések előkészítésében a bizottsági üléseken tanácskozási joggal, nagyon sok segítséget nyújthat a bizottsági tagoknak. *A Közművelődési Tanács hasznossága főleg a döntés előkészítésben mutatkozhat meg, hiszen a kultúrával, közművelődéssel foglalkozó bizottság tanácskozási joggal bíró, állandó meghívottja.*

Jászberényben nincs Közművelődési Tanács.

16. Közművelődési Konzorcium

Számos településen – így például Százhalombattán- működik, mint jó gyakorlat, a **KÖZMŰVELŐDÉSI KONZORCIUM**.

A konzorcium: a részes felek (tagok) közösen szabályozott munkamegosztásán alapuló együttműködés kutatás-fejlesztési, technológiai innovációs tevékenység közös folytatása vagy egy kutatás-fejlesztési, technológiai innovációs projekt közös megvalósítása céljából.

A közművelődési konzorcium lényege, hogy a tagok önszántukból hozzák létre, és azzal a céllal jönnek össze, rendszeresen, előre egyeztetett időnként (például havonta) hogy **egyeztessenek:**

- **a programokról** (elkerülve a túl sűrű túl ritka vagy egymásra szervezős időszakot)
- **a kínálatról** – ki kit milyen kompetenciában

- **a feladatmegosztásról:** kompetencia alapján kinek mi a feladata, melyik feladat kinek a fő feladata és a többiek hogyan tudnak ebbe a kölcsönösség alapján besegíteni.
- **a konzorciumban teljesen mindegy ki az esemény főszervezője,** de biztos, hogy széleskörű együttműködésben valósul meg, mert a főszervezőn kívül a többi intézmény is kap feladatot, így szinte minden esemény közös munka, amely párbeszéd és konszenzus mentén történik.
- **a közös megjelenésekről:** például Utazás Kiállítás, vagy a Városi Strandon közösen kitalált és üzemeltetett nyári programkínáló pavilon, hiszen az itt lévő vendégek 60 %-a nem helybéli, és ez egy ingyenes közvetlen promociós lehetőség
- **a közös kommunikációról** a fenntartó felé: vitatkozni a konzorciumi üléseken kell, a fenntartó felé sokkal nagyobb erőt, és könnyebbséget képvisel az adott ügyben, ha az ágazat egységes véleménnyel rendelkezik.
- a Jászberény BRANDRÓL az egységes „jászberényi” egységes arculat, mint MÁRKA (brand) építéséről
- **a közös negyedéves kiadványról** – közös költséggel, közös tartalommal, egy helyen, minden, ami kultúra és közművelődés
- **a feladatokról,** amely a helyi média bevonásával valósul meg (írott és elektronikus sajtómegjelenés, előre egyeztetve a média szereplőivel)
- **a párbeszédéről és a konszenzusról** az ágazati szereplők között
- **a gazdaságosságról** sok esetben: közösen kevesebből többet lehet kihozni
- **minden egyébről,** ami az együttműködést, **az ágazaton belüli partneri viszonyt** segíti, erősíti.

A Közművelődési Konzorcium lehetséges tagjai:

- Az Önkormányzat által fenntartott, valamennyi az ágazathoz tartozó intézmény, gazdasági társulás, beleértve a tágabb értelemben, de idetartozó sport és szabadidőközpontot is.
- Múzeumok, közgyűjtemények.
- Az Önkormányzattal együttműködési megállapodás alapján támogatott, az ágazatban tevékenykedő civil szervezet.
- A helyi média képviselői.
- A Polgármesteri Hivatal PR – kommunikációs munkatársa.
- Az oktatási intézmények vezetői, akiket elsősorban az éves munkaterv elkészítésekor kell megszólítani, felmérve az oktatási intézmények az ágazatra vonatkozó elvárásait.

A konzorcium az együttműködési szerződés elkészítésével jön létre, a tagok a munkarendet maguk határozzák meg. A konzorciumot az elnök vezeti, amelyet a tagok választanak meg. Célszerű éves rotációban e posztot minden résztvevőnek, vezetőnek betöltenie, az egyenlő munkamegosztás miatt.

Jászberényben nincs Közművelődési Konzorcium.

17. Testvérvárosi kapcsolatok:

Tipológia

Megvalósulás helye szerint:

- nemzetközi együttműködésen alapuló programok külföldön
- nemzetközi együttműködésen alapuló programok Magyarországon

Az együttműködés kerete alapján:

- testvérvárosi kapcsolat
- nemzetközi pályázaton alapuló projekt
- határmenti együttműködés
- határon túli (az anyaország és a határon túl élők között)
- meghatározó jellege szerint:
 - művészeti
 - képzési
 - közösségi (pl.: ifjúsági csere, nemzetközi tábor)

Jogszáabályi háttér

- a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény
 - 1. § (1) bekezdése – a törvény védi az irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokat
 - 2. §-a: az először külföldön nyilvánosságra került műre vonatkozó előírásról
 - 7. § (1) bekezdése: szerzői jogi védelemben részesül a gyűjtemény, ha tartalmának összeválogatása, elrendezése vagy szerkesztése egyéni, eredeti jellegű (gyűjteményes mű).
 - 17. §-a: a mű felhasználásának minősülő tevékenységekről
 - 24. § (1)-(2) bekezdése: a mű nyilvános előadásáról és az előadás fogalmáról
 - 29. §-a: a mű átdolgozásáról
 - 33. § (1) bekezdése: a szabad felhasználásról
 - 69. §-a: a kiállításról

A nemzetközi együttműködések terén irányadóak lehetnek a következő jogszabályok / dokumentumok (ezek ismerete opcionális, az adott feladatnak megfelelően):

- Amszterdami Szerződés 151. cikk (korábbi 128. cikk)
- kulturális témájú nemzetközi szerződések (pl.: államközi kulturális egyezmények, munkatervek)
- a kormányprogram nemzetközi fejezete

Szükséges feltételek funkcionális leírása

Személyi feltételek

- *a nemzetközi program szervezője:*
 - rendelkezik tárgyalási szintű idegennyelv-ismerettel
 - ismeri a szervezet számára releváns pályázati formákat
 - rendelkezik szervezési kompetenciával
 - nyitott, kommunikatív
 - *a nemzetközi program szakmai vezetője:*
 - az együttműködés konkrét területén rendelkezik szakmai kompetenciával

Tárgyi feltételek

- Az intézmény rendelkezzen a nemzetközi kommunikációhoz szükséges eszközökkel, feltételekkel (pl.: telefon, fax, számítógép, internet hozzáférés)
- A nemzetközi együttműködésben megvalósuló programoknál a megfelelő tevékenység (pl.: nemzetközi tábornál a tábor) tárgyi feltételeit kell figyelembe venni

Jászberény testvérvárosi kapcsolatai

Conselve, Olaszország

Conselve Padova és Velence közelségében fekvő hangulatos, életteli kisváros, nagyon szép 17. századi épületekkel. Környezete mezőgazdasági terület. Jelentős az állattenyésztés és a baromfifeldolgozás. Iparát főleg a fejlett kézműipar jellemzi. A Testvérvárosi Okirat aláírására 1991. augusztus 23-án került sor Conselvében.

Vechta, Németország

Vechta hangulatos és rendezett észak-német kisváros. Alsó-Szászország egyik legrégebbi települése. Infrastrukturális beruházásai példaértékűek. Vechta elsősorban mezőgazdasági terület, de igen fejlett iparral is rendelkezik.

A Testvérvárosi Okirat aláírására 1993. június 18-án került sor Jászberényben.

Sedalia, USA

Az Amerikai Egyesült Államok Missouri államának hangulatos kisvárosa Sedalia. Főleg mezőgazdasági terület, de könnyűipara is jelentős. A kb. 20.000 lakosával kellemes hangulatú települést alkot. Polgárai aktívan közreműködnek környezetük fejlesztése és minőségének biztosítása érdekében. A Testvérvárosi Okirat aláírására 1994 augusztusában Jászberényben került sor.

Yazd, Irán

Az iráni nép és a jász emberek közt a történelem egykor erős szálakat szőtt. Ez a közös múlt, ez az "ősi gyökér" lett most az a kapocs, amely elősegítette a régi rokoni viszony felelevenítését, szorosabbá tételét, testvérvárosi kapcsolattá fejlesztését. A Testvérvárosi Okirat ünnepélyes aláírására 1996. december 1-én került sor Yazd városban.

Sucha Beskidzka, Lengyelország

Sucha Beskidzka Kis- Lengyelország nyugati részén fekvő járási város, Krakkótól kb. 60 km-re dél- nyugatra. A gyönyörű fekvésű település kezdetei 1405-re nyúlnak vissza. A modern Sucha Beskidzka gyorsan és dinamikusan fejlődik. Itt található többek között a járás székhelye, egy neves kórház, két felsőfokú iskola, három középiskola, több sportlétesítmény, köztük fedett uszoda.

A városban több nagyon értékes műemlék is megtalálható. A legfontosabb közülük a vár, melyet gyakran "Kis Wawel"-nek hívnak, mivel építészetileg a Wawelre, a lengyel királyok székhelyére hasonlít. Sucha Beskidzka és környéke érdekes helyek és zugok valóságos kincsesbányája. Sucha Beskidzka várossal 2004. május 14-én került sor a Testvérvárosi Okirat aláírására

Técső, Ukrajna

A város Ungvártól 136 km-re, Huszt és Rahó között a Tisza jobb partján fekszik, a jelenlegi ukrán-román határ térségében. A hagyomány alapján nevét arról kapta, hogy a várost a magyarok "teccő" helyen alapították valamikor az ezredforduló idején. A Szovjetunió felbomlása óta jelenleg Ukrajna területéhez tartozik. A régi koronaváros ma is az egyik központja és végvára a Felső-Tisza-vidék magyarságának. Kárpátalja egyik járási központja. Lakossága 12900 fő, ebből ma kb. 3000 magyar nemzetiségű. Técső városával az ünnepélyes Testvérvárosi Okirat aláírására 2008. augusztus 9-én került sor.

Topolcsány, Szlovákia

Ma a Nyitra-menti régió északi részének gazdasági központja. A városban az élelmiszeripar dominál, leghíresebb terméke a Topvar sör, amely több rangos nemzetközi elismerést is szerzett. A város fejlődését nagymértékben felgyorsította a raktározási és a vámszedési jog megszerzése. Sokat segített a postaállomás kiépítése is, a város ugyanis a **Via Magna** út mellett feküdt.

Ezt 1550-ben építették ki, és a maga idejében Magyarország egyik leghosszabb útja volt. A Via Magna Bécset kötötte össze Kassával, Debrecennel és román Sibiával. A Testvérvárosi Okirat aláírására 2009. október 9-én került sor Jászberényben

Gyimesfelsőlok Románia

Csíkszeredától 30 km-re északkeletre a Tatros völgyében fekvő hosszan elnyúló szórványtelepülés. Lakói állattenyésztéssel, fakitermeléssel foglalkoznak. Gyimesfelsőlok nevezetessége a Bagolyvár nevű szikla képződmény. A háború idején a katonaság kis erődítményként használta. Innen csodálatos kilátás nyílik a környező hegyekre, Görbepatakára, a vasúti viaduktra. Felsőlokon állítottak kopjafát Sebő Ödön emlékére, ki hősiiesen védte a gyimesi szorost a szovjet túlerővel szemben.

A Testvérvárosi Okirat aláírására 2011. augusztus 12-én Jászberényben került sor. Érdekes, hogy a Csángó Fesztivál ellenére csángó településsel csak 2011-ben lett testvérvárosi kapcsolat.

Marosszentgyörgy, Románia

A Maros folyó völgye, az alkárpáti dombok és az Erdélyi Mezőség találkozásánál helyezkedik el. Etnikailag vegyes lakossága több mint 8000 fő. A legtöbb gazdasági egységgel és mezőgazdasági intézettel rendelkező község, itt található a gyógyhatású Sós Fürdő. A Csodálatos természeti tájak, erdővel borított domboldalak, földgázzal teli talaj, hideg, iható források találhatók. A Testvérvárosi Okirat aláírására 2012. április 3-án Jászberényben került sor.

Lajosmizse Magyarország

A város Bács-kiskun megye északi részén, a duna-tisza közti homokhátság északi részén, Kecskeméttől 17 km-re északnyugatra terül el. A környéken a tatárjárás után betelepedett kunok létesítettek először településeket **Mizse-szállás**, **Lajos-szállás** és **Bene-szállás** néven. Ekkor már írott források is előbukkanak Mizseszék, majd Kunmizse és Lajosszállás (Lajosülése) nevekkkel. A török uralom fél évszázadon keresztül megkímélte Lajos és Mizse kunjait. A halmozottan nehéz, kettős adózást és a háborúk zivataros évtizedeit azonban a kis falvak nem bírták átvészelni. Először Bene, majd 1594-ben Lajos és Mizse is elnéptelenedik.

A török kiűzését követően a pusztákat a Habsburg-ház önkényesen használta, adta-vette. De a tudatos jászok és kunok elérték, hogy 1745-ben megválthassák pusztáikat -ezt nevezték Redemptio-nak. Ekkortól kezdve 1876-ig Lajost, Mizsét és Benepusztát felét Jászberény birtokolta. A jász gazdák először csak nyaralóknak, nyári kerteknek és legeltetésre alkalmas területeknek használták a pusztai birtokokat. Jászberény, mintegy hasznót látva a sok utazásból, három csárdás és egy vendégfogadót építtetett. Ez utóbbi lett a nevezetes Földeáki Csárda, mely évekkel ezelőtt még polgármesteri hivatal épülete volt. Ez a közös történelmi múlt az oka annak, hogy a két település testvértelepülési kapcsolatot hozott létre.

18. A város kiemelkedő kulturális rendezvényei, eseményei

A legtöbb rendezvényt a **Jászkerület Kulturális és Művelődési Közhasznú Nonprofit Kft** szervezi. A rendezvények közt a Jászberényi Nyár programjain belül a Vigalmi napok és a

ZagyvaParty Fesztivál a legjelentősebb. Kiállítások, koncertek, népművészeti programok, előadó estek, tematikus vetélkedők, civil programok és vásárok gazdagítják a kínálatot.

A város szinte intézményi működéssel bíró civil szervezete a Folklór Kulturális Közalapítvány szervezi a **Csángó Fesztivált**, az **Európai Kisebbségek Folklór Fesztiválját**. A rendezvény jelentős eleme a **Nemzetközi Táncház és Zenésztábor**.

A fesztivál az utóbbi években jelentős változásokon ment keresztül: a szereplők köre nemzetközivé vált, és szinte megszokott, hogy a csángókon és más erdélyi adatközlőkön túl, Dél-Amerikából, Távol- Keletről kis megjelennek együttesek.

Kiemelkedően fontos tény, hogy a Csángó Fesztivál elnyerte a CIOFF védjegy használatának jogát, vagyis a Nemzetközi Folklórfesztivált Szervezők Világszövetsége UNESCO társult szervezete az általa fémjelzett fesztiválok közé emelte.

A Csángó Fesztivál alappillére és letéteményese a Jászság Népi Együttes, amely civil közösség **város kulturális életében megkerülhetetlen**.

A Jászság Népi Együttes 1971-ben alakult és a magyar néptánc egyik legkiválóbb képviselője, évtizedek óta meghatározó szereplői a magyar néptáncművészetnek. Az első igazi sikert 1977-ben érte el, miután megnyerte az országos televíziós KI MIT TUD versenyt.

Céljuk a magyar paraszti tánc és zenei folklór még élő hagyományainak felkutatása, megőrzése, feldolgozása. Ezt a fontos nemzeti értéket igyekszik a Jászság Népi Együttes a legalaposabban elsajátítani és színpadra állítani. Kutatói és alkotói munkájuk mellett nagy figyelmet fordítanak az utánpótlás nevelésre, melyet a Viganó Alapfokú Művészeti Iskola testesít meg. Művészeti munkájuk egyik legnagyobb elismeréseként megkapták az „Örökös Kiváló Együttes” címet. A Jászság Népi Együttes szervezi 1981 óta a Nemzetközi Táncház és Zenésztábort, és főrendezője 1991 óta a Csángó Fesztivál, Kisebbségek Folklór Fesztiváljának. Alkotó műhelyükben számos remek koreográfia, műsor készült, készül, amit díjaik, elismeréseik is mutatnak. A Bartók-díjas Jászság Népi Együttes 2012-ben megnyerte a Fölszállott a páva televíziós vetélkedő néptáncsoport kategóriáját, 2013-ban pedig Csokonai Vitéz Mihály közösségi állami kitüntetésben részesült. Az együttes fontosnak tartja a magyar paraszti tánc és zenei folklór hagyományainak leghitelesebben történő megismertetését, mely Európában egyedülálló színes, gazdag kulturális értéket jelent.

A város országosan példaértékű odafigyeléssel gondoskodik az együttesről: a megépült székház, és az Önkormányzat támogatása messze kiemelkedik az országos átlagban.

Immár 27 éve van jelen a város életében az ART CAMP Nemzetközi Művészeti Szimpózium, melyen több száz kortárs képzőművész vett részt. A minden év augusztusában megtartásra kerülő művésztelep szervezését az utóbbi két évben a Jövőkép Alkotók Egyesülete vállalta át.

Az ART CAMP bár nem a legnagyobb tömegeket érintő esemény, azonban a város kiemelkedő művészeti eseménye, tekintettel arra is, hogy általa évről évre gyarapodik egy leendő városi képtár kortárs képzőművészeti gyűjteménye.

A Városi Könyvtár és Információs Központ a könyvtári programok mellett évente számos felnőtt és gyermek programot szervez.

A Jász Múzeum a jász hagyományok őrzését időszakos kiállításokkal, konferenciákkal, népművészeti rendezvényekkel biztosítja.

A Hamza Gyűjtemény és Jász Galéria a képzőművészeti események színterei.

19. Az oktatási- kulturális intézmények együttműködése

Az oktatási intézmények vezetőivel folytatott beszélgetésekből kiderült, hogy az oktatási intézmények, és a kulturális intézmények között tervezett párbeszéd, közös koncepció, rövid-közép és hosszú távra konkrétan megfogalmazott stratégia, mindennapos kézzelfogható együttműködés csak nyomokban fellelhető. Léteznek eseti egyeztetések, együttműködések, közös programok, de ezek többnyire esetlegesek.

Nincs igazán programegyeztetés, tanév év eleji közös tervezés, igény és kapacitásegyeztetés.

Nincs párbeszéd arról, hogy melyek azok a kínálati elemek a kulturális intézmények részéről, amelyeket be lehetne építeni az oktatási programba. Az érintettek önvallomása egyértelműen azt támasztotta alá, hogy valójában nincs érdemi személyes kommunikáció. Az ifjúsági korosztály esetében még annyi sincs, mint az általános iskolák tekintetében, ami szintén nagyon csekély.

Nagy kérdés, hogy a kulturális koncepció és az oktatási koncepció (amennyiben van) tartalmaz-e közös területet, megállapításokat, a kölcsönös érdek mentén megfogalmazott állításokat, lehetőségeket, prioritásokat?

További kérdés, hogy a kulturális ágazat megfelelően szólítja-e meg a gyermek és ifjúsági korosztályt, tud-e vonzónak látszani, tesz-e valamit annak érdekében, hogy az ifjúsági korosztály érdeklődését, vágyát felkeltse, fel tudja – e támasztani az igényt a színházra, a művelődésre?

A kulturális ágazat rendelkezik-e bármiféle stratégiával, elszánással, tudással, szakemberrel, aki ezt a nagyon érzékeny korosztályt foglalkoztatni és megszólítani tudja. Van-e bármilyen koncepció a kulturális intézmények és a kultúrával foglalkozó civil szervezetek birtokában, amely, mint egy párbeszéd és konszenzus alapján kialakult stratégia szólítja meg a gyermek és ifjúsági korosztályt?

Mindezek hiányában az érintett korosztályok megszólítása szinte lehetetlen, ez pedig a jövőkép felvázolása esetén egy lehetőséget láttat: hogy az egyetemekre eltávozott fiatalok nem biztos, hogy mindannyian visszatérnek a városba.

20. Finanszírozás

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § 7. pontja értelmében a települési önkormányzat feladata különösen kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása. Ennek mértékéről az önkormányzat az éves költségvetése megalkotásakor dönt.

Az önkormányzat az intézmények működését, költségvetési rendeletében foglaltak szerint pénzügyi támogatásban részesíti.

A Hivatal az intézmények éves költségvetési támogatásának megállapításához egyeztető megbeszélést folytat az intézményekkel. Szakmai cél lehet a **bázis finanszírozást** esetleg felváltó **feladatfinanszírozás**, amely pontos szakmai és pénzügyi tervezést igényel.

Az önkormányzat a közművelődésben részt vevő intézményeket és egyesületeket több alternatívában finanszírozza, (költségvetési soron, támogatási szerződésekkel, intézményi szinten, civil pályázat útján, és eseti támogatással)

A költségvetési soron támogatott civil szervezetek kibővített, a feladatokat részletező támogatási szerződéssel rendelkeznek.

A társadalmi szervezetek pályázati alapjából támogatásban részesülőknek a támogatási szerződésben részletezve vannak azok a célok megfogalmazva, amelyekre a támogatást megítélték.

Felmerül az igénye – a jelenleg meglehetősen szétaprózott- anyagi támogatási rendszer konszenzuson alapuló koncentrálásának.

Az önkormányzat a fentieken kívül számos eseti kérelmet is támogat, az általa meghatározott forrásból.

A kulturális piac igényli a támogatást, és a befolyásolást is: a tömegek könnyen kielégíthető igényei mellett, kiemelkedő prioritással támogatni kell a magas szintű szellemi és művészeti értékek létrehozását, valamint a rétegek a kisebbségek igényeinek kielégítését is.

Az Önkormányzatnak, mint intézményfenntartó legfőbb szponzornak tiszteletben kell tartania az intézmények szakmai önállóságát, ugyanakkor, mint az intézményhálózat gazdája ki kell alakítsa azt a struktúrát (például a közművelődés minőségbiztosítási rendszerének bevezetésével) amellyel befolyását szakmai és gazdasági szempontból érvényesítheti.

Az Önkormányzat a feladatok meghatározásakor figyelembe veszi, hogy milyen és mennyi forrás áll rendelkezésére. E rendszerben a saját erő elengedhetetlen, de ezen felül ki kell használni a más központi forrásokból származó pályázati és egyedi támogatásokat is. Ehhez szükséges, hogy az Önkormányzat minél szélesebb körben építsen olyan politikai és gazdasági kapcsolatokat, amely adott esetben nagy projectek (például egy egész térséget, a Jászságot kiszolgáló kulturális központ) megvalósítását is lehetővé teszi.

21. Rövid közép és hosszú távú stratégia hiánya

A város kulturális életére némileg jellemző az esetlegesség, a tervszerűtlenség. Mindezt igazolja és aláhúzza, hogy a résztvevők nem kommunikálnak egymással, nem egyeztetnek, nem analizálják a programokat, nem vizsgálják meg annak sűrűségét.

Nincs adat arról, melyik program melyik közönségréteget szólítja meg, melyik esetében van túlkínálat, és melyik estébe nagy a hiány. Műfajok szempontjából sincs egyeztetés, közös tervezés.

Mindez azt eredményezi, hogy nincs egy egységes arculat, vagy Jászberénynek nincs markáns, egyedi kulturális arculata: eseményei, rendezvényei vannak, ám ezekből nem lehet következtetni stratégiai megfogalmazásokra, céltudatos és átfogó tervezésekre.

Ezt a szereplők közös munkájával, az egy asztalhoz üléssel, a közös tervezéssel és a közösen elkészített rövid és középtávú stratégiával kellene elérni. Ehhez szükség lenne egy átfogó helyzetelemzésre, egy elégedettség felmérésre, ezáltal meghatározva a kiindulási pontot. A rövid és közép távú stratégia megvalósítása közben folyamatos mérésre, indikátorok alkalmazására, amelyek segítségével világos képet kapnának a közreműködők, és maga az Önkormányzat arról, hogy a befektetett pénz, és energia megfelel – e a fenntartó elvárásainak.

22. Minőségbiztosítás a közművelődésben

A közművelődési minőségbiztosítás a fenntartó és az ágazat számára is az egyik legfontosabb kérdés és feladat. Az ágazat azokon a településeken működik jól, ahol a közművelődés területén él, és napi gyakorlat a minőségbiztosítás. Ez az a rendszer, amely átláthatóvá, mellébeszélés nélkül mérhetővé, vizsgálhatóvá teszi a tevékenységet a fenntartó, és a közreműködők számára egyaránt. Az rendszer működik jól, vagy megközelítően jól, amelyik a közművelődési minősítési rendszer kérdéseire, felvetéseire képes egzakt válaszokat adni, illetve a válaszok kis hiányosságokra, pótlandókra mutatnak rá.

A fenntartó számára létfontosságú, hogy a közművelődésben részt vevő intézményei e rendszer alapján szervezzék munkájukat, mindennapjaikat, mert a pénzügyi ráfordítás eredményességre, a mindennapok minőségére kaphat azonnal választ.

Minőség és szakszerűség összefüggése az európai kultúra forrásvidékének számító athéni-demokrácia fénykorától sarokköve a nyugati társadalmaknak. A Periklész vezette Athén páratlan teljesítményében az *érdek-teljesítmény-minőség* vezérelte szabad ember alkotása nyilvánul meg a maga eredeti és egyben klasszikus formájában.

Németh László az 1939-ben megjelent „*A minőség forradalma*” és a „*Debreceni káté*” tanulmányaiban programadóan fogalmazta meg a *minőség* szerepét a magyarság huszadik századi felemelkedésében, mely program változatlan aktualitással bír napjainkban is.

Az európai kulturális hagyományok, a szellemi élet tisztító vitái is hozzájárultak ahhoz a fejlődéshez, melyben kialakult a termékek, szolgáltatások és szolgáltatók minőségbiztosítási

gyakorlata. Úgy is, mint a szervezetek működésének átlátható érték- és normarendszere, a folyamatelemzés és fejlesztés tervezés-módszertana.

A közművelődési szervezetek és szakemberek számára is fontos a *szakszerűséget meghatározó fogalmak és a minőséggel kapcsolatos szakkifejezések* értelmezése ahhoz, hogy megkezdhessék a folyamatelemzésre épülő, önértékelésen alapuló, minőségfejlesztő munkát.

Közművelődés és minőség

Az EMMI Közösségi Művelődési és Művészeti Főosztálya megbízása alapján a Budapesti Művelődési Központ szakmai szervezésével folyó munka eredményeként, a közművelődésben is létrejött egy olyan *minőségfejlesztési rendszer*, amely elősegíti az önértékelési gyakorlat meghonosítását. A közművelődési szervezetek minőségre való törekvésének elsődleges célja: maga a minőség. Tehát a szakmai kihívásoknak való megfelelés; az alapító okiratban, alapszabályban meghatározott feladatok minél hatékonyabb megvalósítása. Fontos ennek tudatosítása, hiszen célunk a vállalt tevékenység színvonalasabb ellátása. A minőségre való törekvés több munkát, nagyobb fegyelmet igényel, ám a programhoz való csatlakozás, mint befektetés megtérül.

A szakmai munka hatékonyabbá válik, a partnerek elégedettebbek lesznek, a szervezet gazdasági mutatói (látogatószám, bevétel, jegyeladás, egyéb szolgáltatások beindítása) pozitív irányba változnak.

Kétszintű minőségfejlesztési rendszer

Azon szervezetek számára is kitűnően hasznosítható módszer az önértékelés, amelyek nem kívánnak elismerést szerezni, hanem a tevékenységeik, szervezetük fejlesztése a cél. Az önkéntesség elvét egészíti ki az a tervezett ösztönző rendszer, mely támogatni kívánja a szervezeteket abban, hogy a beindított fejlesztést követően pályázzanak a minősítést igazoló *címre*, illetve *díjra*. Tény, hogy a minőségfejlesztési rendszer alkotóelemein keresztül az ágazati irányítás elősegíti a közművelődési alaptevékenységet folytató szervezetek minőségfejlesztési gyakorlatának kialakítását, az állami szabályozás eszközeivel (jogszabályalkotás, normatív jellegű és pályázati finanszírozás) bátorítja, támogatja, ösztönözi arra, hogy kialakítsák minőségirányítási rendszerüket, és a *Minősített Közművelődési Szervezet Cím*, valamint a *Közművelődési Minőség Díj* elnyerésére törekedjenek.

Önértékelés

A minőségbiztosítási viták és a közművelődési stratégia kidolgozása során hangsúlyosan vetődött fel az önreflexív gondolkodás, az önértékelésen alapuló fejlesztés igénye. Az önértékelés mint fejlesztési módszer az önkéntesség elve alapján működő, szabadon választható technika, amely minden szervezet esetében alkalmazható, függetlenül a jogi formától, mérettől, tevékenységszerkezettől, anyagi és technikai háttértől.

Dokumentációs rend

Az alapkövetelmények valójában szakmai minimumot jelölnek. A javasolt szakmai standardok lehetővé teszik, hogy a szervezetek a minimumokat tekintve azonos szolgáltatói színvonallal működjenek. E javaslat szerint a különböző háttérrel rendelkező szervezetek is megfelelhetnek a követelményeknek. A minősített címre és díjra nem pályázó szervezetek útmutatóként (segédanyagként) használhatják ezt a munkaanyagot. A dokumentációs rend kialakítására sarkalljuk a szervezeteket, meghatározva azon legfontosabb szakmai dokumentumok körét, amelyek a tevékenységek végzéséhez, pályázati igazolásához hasznosak.

Partnerközpontú fejlesztés

Az önértékelés során használt úgynevezett *gyors önértékelési tesztek* segítségével a szervezetek megvizsgálhatják azt, hogy mennyire partnerközpontú a működésük. Tesztelhető az is, hogy szakmai munkájukban mennyire van jelen a folyamatos fejlesztés elve, illetve az egymástól való tanulás gyakorlata. A partnerközpontú szemlélet erősítése javítja a szervezetek versenyképességét, a folyamatos fejlesztés elvének alkalmazása pedig garantálja a hatékony működést.

Tényeken alapuló értékelés

Az önértékelés módszere ösztönzi a rendszeres adatgyűjtést. A statisztikai adatszolgáltatáson túl újabb, a minőségi munka szempontjából kulcsfontosságú területekről is (pl.: partnerközpontúság érvényesülése) adatok, információk nyerhetők. Az eredmények egy része számszerűsíthető, így évről évre kimutathatóvá válik a szervezet és a szakmai munka fejlődése. A tényeken alapuló értékelést támasztja alá az indikátorok használata, melyek többsége az elemi statisztikai adatokból képezhető.

Stratégiai tervezés

Az önértékelésen alapuló minőségfejlesztés segítségével helyzetfelmérést lehet végezni. A módszer segíti az erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek felfedését, a fejlesztendő területek kijelölését. A szervezet vizsgálatakor a stratégiai tervezés, a humán-erőforrás gazdálkodás és a vezetés folyamatának értékelése hangsúlyosan megjelenik.

Az évente elvégzett önértékelés hozzájárul az intézmények beszámolási kötelezettségének megkönnyítéséhez is. Az eredmény megjelenhet a kötelezően készítendő beszámolóokban, a fejlesztési területek kijelölése támpontot adhat a munkaterv elkészítéséhez. S végül, de egyáltalán nem utolsó sorban ez a munkaanyag a pályázatok elkészítésénél és a beszámolók, jelentések összeállításánál is segítséget ad.

23. Közművelődési tevékenységek –definíciók és indikátorok

a) Információs tevékenység

Definíció: a közönség, a látogatók, az érdeklődők tematikusan szerveződő, több csatornán történő tájékoztatása, illetve a közönségtől, közösségektől érkező visszajelzések fogadása és elemzése.

Javasolt indikátorok a tevékenység eredményességének méréséhez

- az információs csatornák számának alakulása
- információs tevékenységet igénybe vevők számának alakulása
- gyűjtőkör növekedése

b) Ismeretterjesztés

Definíció: A társadalom- és természettudományok, a technika elért eredményeit, a művészet értékeit a közönség számára közérthetően, érdekesen, érdeklődést felkeltően teszi hozzáférhetővé. A felnőttek tanulásában, művelődésében nagy jelentősége van. Célja a tudományok népszerűsítése, a tudományosan megalapozott ismeretek terjesztése, az általános műveltségi színvonal emelése, a szakmai ismeretek bővítése, állampolgári ismeretek nyújtása, és a művészi befogadás folyamatának segítése. Kiterjed a gyermekek és ifjak iskolán kívüli, és a felnőttek iskolán túli művelődésére.

A képzés és az ismeretterjesztés közé nehezen húzható éles határ. A két tevékenység közötti különbség abban ragadható meg, hogy az ismeretterjesztési folyamat társadalmi kötődései, hagyományai specifikusak és annak végére elsajátított tudás (ismeret) kompetencia nem kerül ellenőrzésre.

Javasolt indikátorok a tevékenység eredményességének méréséhez

- ismeretterjesztő alkalmak száma
- komplex rendezvények száma
- résztvevők száma
- PR megjelenések
- pénzügyi eredményesség mutatója
- résztvevők elégedettsége (kérdőív vagy szóbeli megkérdezés alapján)

c) Képzés

Definíció: Képzésnek nevezzük azt a tevékenységet, melynek célja, hogy a tanuló új ismereteket, készségeket, kompetenciákat sajátítson el, meglévő tudását bővítse, illetve meghatározott képzettséget szerezzen. Felnőttképzésnek nevezzük az iskolarendszeren kívüli képzést, melynek résztvevői a tankötelezettségüket teljesítették.

A képzési tevékenység a képzés szervezésén és lebonyolításán túl magában foglalhatja a képzési program kidolgozását, akkreditációját, és a képzéshez kapcsolódó szolgáltatások nyújtását is.

Javasolt indikátorok a tevékenység eredményességének méréséhez:

- képzések, képzési alkalmak száma
- az előző évek képzési kínálatában nem szereplő, új képzések száma, illetve aránya
- a meghirdetett, de el nem indított képzések száma, illetve aránya
- a képzéseken résztvevők száma
- a törzsközönség aránya (újabb képzésre jelentkezők)
- fluktuációs ráta (lemorzsolódás egy-egy képzésen belül)
- résztvevői elégedettség
- oktatói elégedettség
- pénzügyi eredményesség mutatója

d) Kiállítás rendezése

Definíció: A kiállítás élőlények, természeti kincsek, tárgyak, áruk vonatkozó információkkal ellátott, meghatározott tematika szerinti bemutatása, közszemlére tétele.

Javasolt indikátorok a tevékenység eredményességének méréséhez

- kiállítások száma (jellegük szerint)
- látogatók száma
- kiállítási napok száma
- pénzügyi eredményesség mutatója:
- látogatók elégedettsége (pl.: vendégkönyv beírásai, kérdőíves, szóbeli megkérdezés)
- PR megjelenések száma, terjedelme

e) Művelődő közösségek tevékenysége

Definíció: A művelődő közösség érdeklődési kör és az önképző, társas tevékenység szerint elkülönülő - jogi személyiség nélküli - lakossági csoport, mely legalább 3 fős tagsággal rendelkezik, és rendszeresen, állandó helyen működik. Az azonos vagy hasonló érdeklődésen alapuló tevékenységben a tagok önkéntes alapon vesznek részt.

A közművelődési szervezet infrastruktúrájának rendelkezésre bocsátásával segíti a művelődő közösségek létrejöttét, működését, a művészeti csoportok munkája eredményének közönség előtti bemutatását.

A művelődő közösségek tevékenysége *képzési tevékenységként is értelmezhető (nonformális, informális)*. Művelődő közösségek tevékenységéről beszélünk, amennyiben a tevékenység elsődleges célja a társas együttlét, a közösségi élet, a szórakozás.

Javasolt indikátorok a tevékenység eredményességének méréséhez

- művelődő közösségek száma
- tagok száma
- bemutatkozások száma (kiállítás, előadás stb.)
- bemutatkozásokon elért eredmények
- összejövetelek száma
- elégedettség
- lemorzsolódás

f) Rendezvények szervezése

Definíció: A kultúra értékeit bemutató, azok megismertetését célzó, vagy szórakoztató jellegű, szervezett közösség, közönség részvételével rendezett összejövetelek megvalósítása. A közművelődési alapszolgáltatások körében a rendezvények szervezése kiterjed az egyetemes, a nemzeti és a nemzetiségi, kisebbségi kultúra értékeinek megismertetésére, az ünnepek kultúrájának gondozására, a hagyományápolást, valamint az egyéni vagy csoportos szabadidőtöltést szolgáló, művelődési célú és szórakoztató tevékenységekre.

Javasolt indikátorok a tevékenység eredményességének méréséhez

- rendezvények száma (típusok szerint)
- látogatók, résztvevők száma (típusok szerint)
- időtartam szerint (egyedi, egyszeri vagy sorozat-jellegű, többnapos)
- rendezvények gyakorisága (hányadszor rendezik)
- bevétel, forrás (saját, pályázati, szponzori)
- látogatók elégedettsége (pl.: visszatérő látogatók, bérletesek száma, kérdőíves vagy szóbeli megkérdezés)
- PR megjelenések száma, terjedelme, tartalma

g) Nem program szerűen szervezett tevékenységek

Definíció: Nem program szerűen szervezett, az intézmény valamennyi látogatója által nyitvatartási időben, az erre a célra kijelölt terekben (jellemzően aulában, folyosón), belépőjegy vásárlás, illetve részvételi díj befizetési kötelezettség nélkül igénybe vehető szolgáltatások.

Javasolt indikátorok a tevékenység eredményességének méréséhez

- résztvevők, használók száma
- tevékenységek kínálatának sokszínűsége
- résztvevők elégedettsége

h) Tábor

Definíció: A tábor több napos, összefüggő, azonos résztvevői körrel zajló, képzéssel összekötött vagy anélkül szervezett szabadidős rendezvény-sorozat.

Lehetséges indikátorok:

- pénzügyi eredményesség mutatója:
- táborok száma
- résztvevők száma
- résztvevők elégedettsége, visszatérő résztvevők száma

i) Nemzetközi együttműködés:

Definíció: Különböző országokban működő szervezetek részvételével megvalósuló tevékenység, melynek sajátossága az interkulturális tanulás. Ez a tevékenység lehet projekt jellegű, mely keretén belül előre tervezett tevékenységekhez rendelnek emberi és pénzügyi erőforrásokat. A közművelődésben gyakori a testvérvárosi kapcsolatokra épülő nemzetközi együttműködés is. A hosszú távú kétoldalú együttműködésen belül különböző témájú projektek valósíthatók meg (pl.: művészeti csoportok fellépése, időszaki kiállítások szervezése).

A nemzetközi munka horizontálisan átfogja a közművelődési tevékenységeket; egy rendezvény, képzés vagy tábor is megvalósulhat projektként nemzetközi partnerek részvételével.

Javasolt indikátorok a tevékenység eredményességének méréséhez

- nemzetközi partnerek száma
- nemzetközi projektek száma
- pályázati bevétel
- az együttműködésbe bevont helyi szervezetek, csoportok, emberek száma

24. Jövőkép, fejlesztési célok:

A prioritások és a cselekvési terv megfogalmazása előtt fontos, hogy a döntéshozó meghatározza, hogy milyen irányba kíván elindulni. Melyek az ágazattal kapcsolatos legfontosabb **alapvetések, célok, feladatok**, és mindezt milyen **konceptió** alapján szeretné megfogalmazni és megvalósítani. Hogy mindezt befektetésnek szánja, azzal a céllal, hogy 20-30-50 éves távlatokban építse a jászberényi szellemiséget, közösséget, vagy elég, ha egy kisebb terminusban valósulnak meg a dolgok. A jövő szempontjából maradandót szeretne kidolgozni, vagy elég, ha a közeljövő kulturális, szórakoztatási igények kielégítése valósul meg, egy az átlagosnál jobb színvonalon.

Eldöntendő feladat, hogy az alábbi összefüggéseket hogyan határozza meg.

A városi közművelődés legfontosabb kérdése, koncepciója:

tanít	vagy	szórakoztat
nevel	vagy	növel
közösség	vagy	közönség

Egészen másról szól a tanít- nevel- közösség folyamatára, mint a szórakoztat, növel, közönség megvalósítási rendszer.

Míg az utóbbi a szórakoztató ipar jellemzője: szórakoztat, az sem baj, ha gagyi vagy színvonalatlan, dárídó a produkció, de ezt szereti a nép, legfontosabb cél, hogy növeljen bevételt, nézettséget (szavazatot). Mindegy, hogy ki van ott, csak legyen tömeg: a közönség ma itt van, de holnap már alig emlékszik bármire. Ez is egy út.

A másik út

- a) **tanítani szeretne:** tudást adni élethosszig, ismereteket, tapasztalatot, és leginkább a minőségen keresztül életszemléletet. Ez az út biztosan a település fejlődéséhez vezet, hiszen „Kiművelt emberfők sokasága a Nemzet igazi hatalma.” Jászberény – amennyiben komolyan gondolkodik a település fejlesztésében, a szellemi fejlesztéstől nem tekinthet el, hiszen ahhoz, hogy a település fejlődjék, az épített fejlesztésen túl nagy szükség van a tudás, a műveltség, a viselkedés kultúra, a társadalmi együttélés fejlesztésére is.
- b) **nevelni szeretne:** viselkedés kultúrát, igényességet, ízlést, kötődést a szülőföldhöz, viszonyt a környezethez a városhoz, egymáshoz. Ez tartalmazza leginkább a befektetési elemeket, hiszen, ha csak arra neveli a fiatalokat, hogy ne szemeteljenek, ne rongálják a köztereket, az iskola berendezését, már azzal is jelentős pénzeket lehet megtakarítani, vagy a felújítás helyett fejlesztésre fordítani.

Közösség: a megtartó erő, a jövő záloga, a település lényege.

Természetesen, mindezt nem lehet ilyen élesen és kisarkítottan kettéválasztani, de az arányok nagyon fontosak. Az egyes fogalmak közötti arány nagyon fontos! A település vezetőinek kell eldönteni, hogy a fogalmak közül melyiknek, milyen arányban adnak prioritás, mit tartanak a legfontosabbnak, melyik irányba akarnak elindulni.

Fejlesztési célok

Azért, hogy Jászberény sokszínű, kulturális és közösségi tevékenységet nyújtó, megtartó erővel bíró lakhely legyen, amely őrzi értékeit, segíti minden korosztály számára, kiemelten a családok számára a kultúra elsajátító alkotó cselekvést, biztosítja azokat a szervezeteket és intézményeket, ahol közösségformáló, önfejlesztő tevékenységrendszerek működnek, az alábbi fejlesztési célok megvalósítása szükséges:

1. **a lakosság életminőségének javítása**, azaz a lakosság - kiemelten a gyermek és ifjúsági korosztály, a fiatal értelmiségi felnőttek, családalapítók, lakóhely választók számára a művelődési lehetőségek biztosítása.
2. **a tudásgazdagság fejlesztése**, azaz a város gazdasági versenyképességének növelése érdekében a közművelődés eszközrendszerével az egész életen át tartó tanulás segítése, a kreativitás az öntevékenység és az alkalmazkodó képesség fejlesztése.
3. **a társadalmi kohézió erősítése**, azaz a közösségfejlesztés, a civil szervezetek, művészeti és egyéb érdeklődési kör mentén megalakuló csoportok tevékenységének támogatása.

4. **A jász identitás, a lokálpatriotizmus, mint megtartó erő fejlesztése, erősítése fenntartható és kiszámítható módon.**

Mindezen fejlesztési célkitűzéseknek megfelelő tevékenységrendszer kiépítéséhez illeszkedő, színvonalasan működő intézményrendszer kiépítése a feladat, amely felváltja a mostani állapotot.

Rövid és hosszú távú fejlesztési feladatok

Mind rövid- mind a közép, mind a hosszú távú fejlesztési elképzelések megvalósításához elengedhetetlen az önkormányzat részéről a prioritások meghatározása, s ehhez az önkormányzat támogatása, amely lehet költségvetési támogatás, vagy intézményfejlesztési munka.

Jelen koncepcióban rövid és hosszú távú fejlesztési feladatok találhatók, azért, hogy az Önkormányzat számára a mozgástér biztosított legyen: a felsoroltak alapján a döntéshozók lehetőségeik figyelembe vételével dönthetik el, hogy a megjelölt rövid távú feladat elég, ha középtávon valósul meg. Ugyanez érvényes a hosszú távú javaslatokra is: elképzelhető, hogy a döntéshozók magasabb prioritási faktorral látják el, és előre sorolják a középtávú feladatok közé.

Rövid távú javaslatok:

- **Kulturális Konzorcium létrehozása**, az ágazati résztvevők együttműködésének erősítése, kialakítása.
- **Közművelődési Tanács létrehozása** a jogszabályban foglaltak alapján, az Önkormányzat munkájának segítése érdekében.
- **A közművelődési minőségbiztosítási rendszer megismerése**, és annak elindítása (illetve maximum két éven belüli, de folyamatos bevezetése)
- **Átlátható, közösen szerkesztett negyedéves programkínáló bevezetése**, és megvalósítása annak érdekében, hogy egy helyen legyen látható a jászberényi negyedéves kulturális ajánlat.
- **Az Önkormányzat követelje meg a negyedéves Jászberény programfüzet elkészítését**, és annak megjelentetését március 1, június 1, szeptember 1, és december 1 határidővel.
- **A gyermek és ifjúsági közművelődés vizsgálata**, átfogó ellenőrzése: kínálat, sűrűség és minőség szempontjából. Intézményi szinten kell összefogni, fel kell térképezni, és kielégíteni az ifjúsági korosztály igényeit.

- **A gyermek és ifjúsági közművelődési koncepció és feladatrendszer** az ágazatban érintett szereplők bevonásával.
- **Ifjúsági referens**, mint feladatkör kialakítása, a feladatot ellátó személy kijelölése, illetve az ifjúsági koncepció felbírálata, aktualizálása.
- **Az ifjúsági hálózat megalapozása** és működtetése vertikális és horizontális szinten.
- **A hosszú távú ifjúsági közösségi- közművelődési tevékenység alapjainak letétele**, működésének elindítása, az ifjúsági hálózat felépítése.
- **Gyarapítani kell a gyermek és családi közösségi programok számát.**
- **A nyugdíjas korosztály élethosszig tartó tanulási folyamatának megvalósulását segítő programok, tanfolyamok elindítása:** nyugdíjas számítógép kezelő tanfolyam, stb.
- **A közművelődésben dolgozó humán erőforrás felülvizsgálata**, végzettség, kompetencia, tudás, tapasztalat alapján. Helyi életpálya modell kidolgozása, az ágazatban dolgozók egzisztenciális problémáinak (bér) rendezése, javítása.
- **A szakember ellátottság az átvilágítást követően szükség szerinti korrekció és fejlesztés.**
- **A szakember képzés biztosítása**, a hét évenként kötelező képzésekkel, vagy évenként szakmai tapasztalatcserékkel más települések kulturális intézményeiben.
- **A szakemberek belső képzése**, felkészítése a minőségbiztosítási rendszer bevezetéséhez, illetve készség képesség fejlesztés: informatika, nyelvtudás tekintetében.
- **Kompetencia térkép elkészítése:** készség, képesség, tudás intézmény és humánerőforrás tekintetében. A megfelelő feladatkiosztás, a **tervezés tervezése**, illetve a tervezés folyamatokhoz.
- **A tervezés tervezése a közművelődésben:** a tárgyévet megelőző ősz folyamán a Konzorcium, a Közművelődési tanács az ágazatai szereplők egyeztessék a következő évet, a munkaterv legkésőbb december 1-jéig készüljön el.

- **A városban működő művészeti közösségek működési körülményeinek felülvizsgálata:** alkalmasság, szakszerűség szempontjából, szükség esetén a méltó és megfelelő körülmények kialakítása, a meglévő javítása.
- **A képzési tevékenység bővítése,** a tovább képzési átképzési programok akkreditációjának megszerzése, az intézményi keretek közötti akkreditált felnőttképzés lehetőségének megvizsgálása.
- **A Jászkerület területi szerepkörének erősítése** a kulturális közösségi feladatok terén.
- **Tapasztalatcserék szervezése** más települések közművelődési intézményeibe.
- **A jász identitás a mindennapokban,** a közgondolkodást erősítő tevékenységek megújítása, korszerűsítése, vonzóvá tétele, a jász identitás, mint koncepcióként történő kezelése
- **Az ágazati kommunikáció felülvizsgálata,** a konzekvenciák megtétele.
- **Az ágazat civil résztvevői támogatási rendszerének felülvizsgálata,** indikátorok, egységes szempontrendszer bevezetése az esélyt adó, esélyegyenlő elosztás érdekében.
- **A Szabadtéri Színpad lehetőségeinek felülvizsgálata,** új stratégia kidolgozása a Szabadtéri Színpad működtetésére, akár valamely kőszínház bevonásával.
- **Átgondolt helyzetelemzésre épülő programkínálat** (Közművelődési Tanács, Közművelődési Konzorcium) az ágazatban érintettek bevonásával.
- **A városi ünnepek rendje kidolgozása: melyik ünnepet mikor hol, milyen protokoll mentén kívánja az Önkormányzat. A protokoll meghatározása.**

Hosszú távú javaslatok

- ❖ **Az ifjúsági közművelődési tér, mint óriási hiány megoldása,** valós és célszerű ifjúsági tér létrehozásával, szakember alkalmazásával. Ifjúsági közösségi találkozási

színtér létrehozása, annak érdekében, hogy a fiatalok szabadidő eltöltése ne a pláza jellegű, üzleti alapon szerveződő intézményekben történjen.

- ❖ **A közösségi színterek felülvizsgálata**, annak megállapítása, hogy megfelelőek a közművelődés- közösségi művelődés fejlesztésének. **A széttagolt és kényszerpályás helyzet javítása**: előzetes felmérés, tervezés, konkrét cselekvési terv, stratégia az igények, lehetőségek, korszerű hosszú távú és fenntartható működés szempontjából. Egy valós és klasszikus értelemben vett **KULTURÁLIS KÖZPONT** megépítésének megvizsgálása.
- ❖ **A közművelődési terek felújítása**, tervszerű modernizálása, egységesítése.
- ❖ **Egységes nyilvántartás a közösségi terekről**, befogadó képességről, felszereltségről.

A szakmai munka közvetlen fejlesztése

- **A város minden rétege számára a korosztályi és műveltségének megfelelő közművelődési programok szervezése**, különös tekintettel az ifjúsági korosztályra.
- **A kulturális esélyegyenlőtlenségek csökkentése érdekében** rendszeres színházi és zenei alkalmak szervezése, ám ennek elengedhetetlen feltétele: az INFRASTRUKTÚRA, a Kulturális Központ, ugyanis, ha ezen a területén semmi sem változik, fejlesztésre esély sincs.
- **A gyermekes családoknak szóló rendezvények, találkozók szervezése**, akár közművelődési esemény, akár közösségi esemény által. például nagy családok napja, vagy bababörze ahol hasznos tanácsok, használt ruhavásár, életmód tanácsadás segíti a családok életét.
- **A jáász identitás módszertani központon keresztül történő átadása, éltetése**. Jáász Módszertani Központ szükségessége, életre hívása.
- **A jáász identitás**, mint UNESCO szellemi kulturális örökségként történő elismertetése

Az Önkormányzat támogató fenntartó szerepköréből fakadó fejlesztő feladatok

- ❖ A fejlesztési prioritások által meghatározott célrendszerhez illeszkedő kulturális infrastruktúra, kulturális színterek és intézmények létrehozása, fenntartása és működtetése.

- ❖ Folyamatos tájékoztatása a kulturális céllal létrejött szervezeteknek, közösségeknek, a kulturális és közművelődési területre vonatkozó helyi döntésekről, fejlesztési elképzelésekről.
- ❖ Forrás biztosítása a pályázati lehetőségek további kihasználásához, az intézményrendszer fejlesztése érdekében.
- ❖ A kulturális élet szereplőit: az intézmények és soron támogatott civil szervezetek támogatását a **bázis alapú támogatás helyett, feladatfinanszírozó módon kellene megoldani.**
- ❖ A támogatások megítélésénél figyelembe kell venni az alábbi szempontokat: a program Jászberényben valósuljon meg, a működésre adható támogatást maximalizálni kell, konkrét időpontokra bontott programterv szükséges, valamint írásban kell rögzíteni, hogy a támogatott mit vállal a rendezvényen, vagy a közművelődési feladatellátásban, milyen egyéb forrásokat szerez.
A jászberényi megvalósulás a nyugdíjas klubok, illetve az országosan elismert művészeti együttesek – akik országos versenyt nyernek - esetén oldható fel, számukra a közös kirándulás, országjárás, Magyarország és Jászberény nemzetközi képviselete maradjon továbbra is támogatható cél.
- ❖ Az Önkormányzat a támogatási szerződésben rögzítse, hogy a támogatásért milyen reklámot vár el a támogatottól: határozza meg a szöveggörnyezetet, és a kreatív módot is.
- ❖ Az Önkormányzat koordinálja a közoktatási és közművelődési intézmények az önkormányzati és nem önkormányzati szervezetek együttműködését. Segítse elő, kezdeményezze a további együttműködések létrejöttét, legyen meghatározó, kezdeményező és elszánt az ágazati résztvevők egy asztalhoz ültetésében, mert a lehetőségek végesek, koncepció és közös stratégia nélkül a szétszórt igény és akarat gyengíti az esélyeket.
- ❖ Az Önkormányzat támogassa a civil kezdeményezéseket, legyen nyitott, ugyanakkor bátran alkalmazza a kevesebb néha több elvét.
- ❖ Az Önkormányzat szélessítse a kulturális lehetőségeket, de ne öncélúan, hanem egy adott koncepció mentén.
- ❖ Törekedjen az ágazat folyamatos fejlesztésével, tegye a „vagyongazdálkodás” részévé, hiszen a közösségi tudás, a műveltség, a kultúra egy adott település vagyona.
- ❖ **Az Önkormányzat tekintse a kultúrára szánt pénzt befektetésnek**, hiszen, ha azzal jól gazdálkodik a település lakóiban, szokásaiban, magatartásában, megtartóerejében kamatozik az erre a tevékenységre elköltött pénz.

Felhasznált irodalom:

- B. Gelencsér Katalin és Pethő László (szerk.) [2002]: Közművelődés és felnőttképzés. Élethosszig Tartó Művelődésért Alapítvány, 428 old. Írások Maróti Andor 75. születésnapjára
- Bokor Béla – Dr. Koltai Dénes (szerk.) [1995]: Szociokulturális animáció. Pécs, JPTE, 174 old.
- Bujdosó Dezső [1988]: Társadalmi lét és kultúra. A kultúraelmélet paradigmaváltása. Bp., Kossuth Könyvkiadó
- Drabancz M. Róbert – Fónai Mihály [2005]: A magyar kultúrpolitika története 1920-1990. Debrecen, Csokonai Kiadó, 262 old.
- Educatio [1999 ősz] (Tematikus száma a minőségről.)
- Koltai Dénes (szerk.) [1996]: Andragógia olvasókönyv I. Pécs, JPTE FEEFI, 412 old.
- Koncz Gábor [2002]: Művelődési otthonok: komplex elemzés, 1945-1985. Avagy: „...a jó gyakorlat törvényre emelését gyorsítsuk meg...” In: Szín. A Magyar Művelődési Intézet Folyóirata, 7/1-2. szám, február-április, 15-54. old.
- Koncz Gábor [2004]: „... Mélységes mély a nemrég...” Vázlat a kultúra fogalmáról. In: Községi művelődés. A Magyar Művelődési Intézet folyóirata, 9/3. szám, május, 56-71. old.
- Koncz Gábor [2005/a]: EU és közművelődés. In: Zongor Attila (szerk.): Kultúra és az Európai Unió Tanulmánykötet. Bp. Kultúrpoint Iroda, 116-128. old.
- Koncz Gábor [2005/b]: A kultúra mai finanszírozási szisztémája Magyarországon. In: Szín Községi Művelődés A Magyar Művelődési Intézet folyóirata 10/6 (december) 38-47. old.
- Koncz Gábor [2006]: Mecenatúra, közvetett, láthatatlan és rejtett finanszírozás. In: SZÍN Községi Művelődés, A Magyar Művelődési Intézet folyóirata, 2006. december, 11/06, 16-20. old.,
- Koncz Gábor [2007]: Merre van előre? Kulturális nemzetstratégia. In: SZÍN Községi Művelődés, A Magyar Művelődési Intézet folyóirata, 2007. június 12/2 3. 67-75. old. , www.mmi.hu/kiadvanyok
- Kozma Tamás [1977]: A kultúrafogalom értelmezései a polgári társadalomkutatásban. In: Népi kultúra - népi társadalom. X. kötet. Bp. Akadémiai Kiadó, 279-306. old.
- Kreatív sokszínűség. [1996]: A Kultúra és Fejlődés Világbizottságának jelentése. Bp., Osiris, Magyar Unesco Bizottság
- Maróti Andor [1984]: Tanulmányok a művelődésről. Bp., Művelődéskutató Intézet, 179 old.
- Maróti Andor [1994]: A művelődéstudomány alapjai. Pécs, JPTE Továbbképző Intézet, 129 old.
- Mojzes István [2000]: A minőségbiztosítás alapelemei. (segédlet)
- Németh János István [2008]: A kultúra üzenete 3.0, Bp., Magyar Művelődési Intézet és Mikszáth Kiadó, 176 old.
- T. Kiss Tamás [2005]: Beszélő viszony. Személyközi kommunikáció a kultúrák közvetítés gyakorlatában. Bp., Új Mandátum Kiadó, 430 old.
- T. Kiss Tamás [2006]: Kölcsönhatások. A kultúrák közvetítés néhány elméleti kérdéséről. Pécs, PTE FEEFK, 145 old.